

Ευκαιρίες και Προοπτικές για την Ελληνική Οικονομία - Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Νίκος Βέττας
Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γενικός Διευθυντής, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
nvettas@aueb.gr
www.iobe.gr

Σύνδεσμος Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών ΣΕΒΧ/ΗΑCΙ
Διαδικτυακή Εκδήλωση

Αθήνα, 15 Δεκεμβρίου 2020

Βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών-Facts & Figures 2016
 Η συνοπτική έκθεση της Βιομηχανίας Τροφίμων και Ποτών (Facts & Figures) εντάσσεται στο πλαίσιο των ετήσιων περιοδικών εκθέσεων που εκπονεί το IOBE. Η έκθεση αυτή εκδίδεται σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ), συνεισφέροντας στη συστηματική παρακολούθηση της βιομηχανίας Τροφίμων και Ποτών. Στην έκθεση παρουσιάζονται τα διαρθρωτικά μεγέθη, οι εξελίξεις και οι τάσεις της ελληνικής, αλλά και της ευρωπαϊκής βιο...
[Δείτε περισσότερα...](#)

Η Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα: Γεγονότα και Στοιχεία 2015-2016
 Αντικείμενό της μελέτης είναι η καταγραφή και η ανάλυση της κατάστασης που επικρατεί στο χώρο του φαρμάκου, δίνοντας βαρύτητα στις παραμέτρους που επηρεάζουν τη λειτουργία και τη δομή του κλάδου. ...
[Δείτε περισσότερα...](#)

Επιχειρηματικότητα 2015-16: Κρίσιμη καμπή για την αναπτυξιακή δυναμική του επιχειρηματικού συστήματος
 Το IOBE, συνεχίζοντας τη συμμετοχή του στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα Global Entrepreneurship Monitor (GEM), δημοσιεύει την Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2015-2016. Η έρευνα του GEM αναλύει διάφορες πτυχές και διαστάσεις της επιχειρηματικότητας, συνεισφέροντας έτσι στην θεωρητική και εμπειρική έρευνα για την υποστήριξη και την προώθηση της επιχειρηματικότητας. ...
[Δείτε περισσότερα...](#)

Σχετικά με το Ι.Ο.Β.Ε.

 Το Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός.
 Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και αφετέρου... [Δείτε Περισσότερα](#)

Γραφείο Τύπου

ΙΟΥΝΙΟΣ 6 **Συνέντευξη τύπου - Μελέτη για την Μεταποίηση**
 Σας ενημερώνουμε ότι την Τρίτη 6 Ιουνίου και ώρα 13:00, το IOBE θα πραγματοποιήσει συνέντευξη τύπου για την παρουσίαση της μελέτης με θέμα «Ο τομέας μεταποίησης στην Ελλάδα: Τάσεις και Προοπτικές», η οποία πραγματοποιεί...
[Περισσότερες ανακοινώσεις...](#)

ΙΟΥΛΙΟΣ 3 **Αποτελέσματα Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας**
 Το επόμενο Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας που αφορά τα αποτελέσματα Ιουνίου θα δημοσιευθεί την Δευτέρα 3 Ιουλίου 2017.
 ...
[Περισσότερες ανακοινώσεις...](#)

Αναζήτηση Ερευνών

-- Κατηγορία

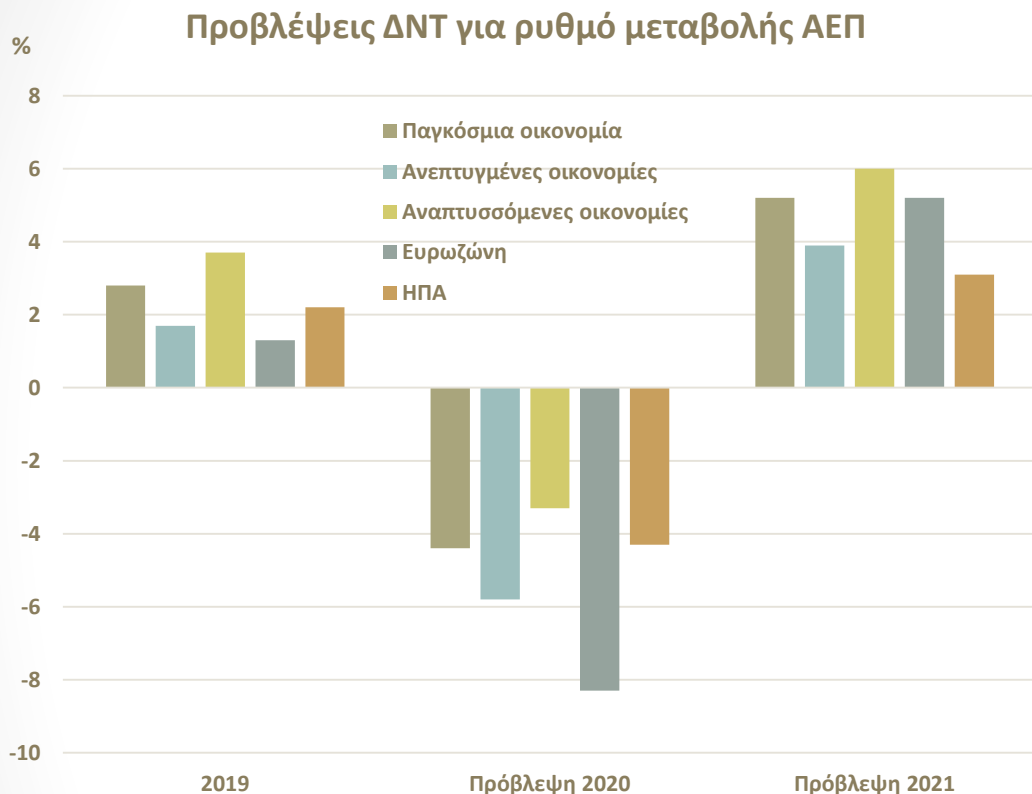
-- Έτος Δημοσίευσης

IOBE Στόχοι & Σκοποί Θέσεις του IOBE Το IOBE και η	Ερευνητική Δραστηριότητα Μακροοικονομική Ανάλυση	Τριμηνιαία Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία	Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας	Γραφείο Τύπου Ανακοινώσεις Δελτία Τύπου	Σωματείο Υποστηρικτών Στόχοι Δ.Σ. - Καταστατικό
--	--	---	--------------------------------------	--	--

Η κρίση συνεχίζεται, προετοιμασία για την ανάκαμψη

- Σε παγκόσμιο επίπεδο το πρόβλημα λόγω COVID-19 δεν θα περιοριστεί στο τρέχον έτος αλλά θα επεκταθεί και σε σημαντικό τμήμα του επόμενου.
- Μικτές τάσεις: η Κίνα ανακάμπτει ικανοποιητικά, και στη Δυτική Ευρώπη και τις ΗΠΑ ακόμη κυριαρχούν ύφεση και αβεβαιότητα.
- Τμήματα της οικονομίας κινούνται ανοδικά, ιδίως όσα σχετίζονται με νέες τεχνολογίες, ενώ αυτά που βασίζονται σε άμεσες ανθρώπινες επαφές, πλήττονται βαθιά.
- Στην ελληνική οικονομία συνυπάρχουν τρεις τάσεις: (α) όσες προκαλούνται από την τρέχουσα κρίση, (β) η δυναμική που έχει δημιουργηθεί από τη δεκαετή προσαρμογή και τα τρία προγράμματα και (γ) η προσδοκία της στήριξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από το ειδικό ταμείο που δημιουργείται αλλά και όχι μόνο.

COVID-19: Διεθνείς οργανισμοί προβλέπουν ότι εξελίσσεται η χειρότερη παγκόσμια ύφεση από το 1929

Προβλέψεις ΔΝΤ για μακροοικονομικά μεγέθη της Ελλάδας

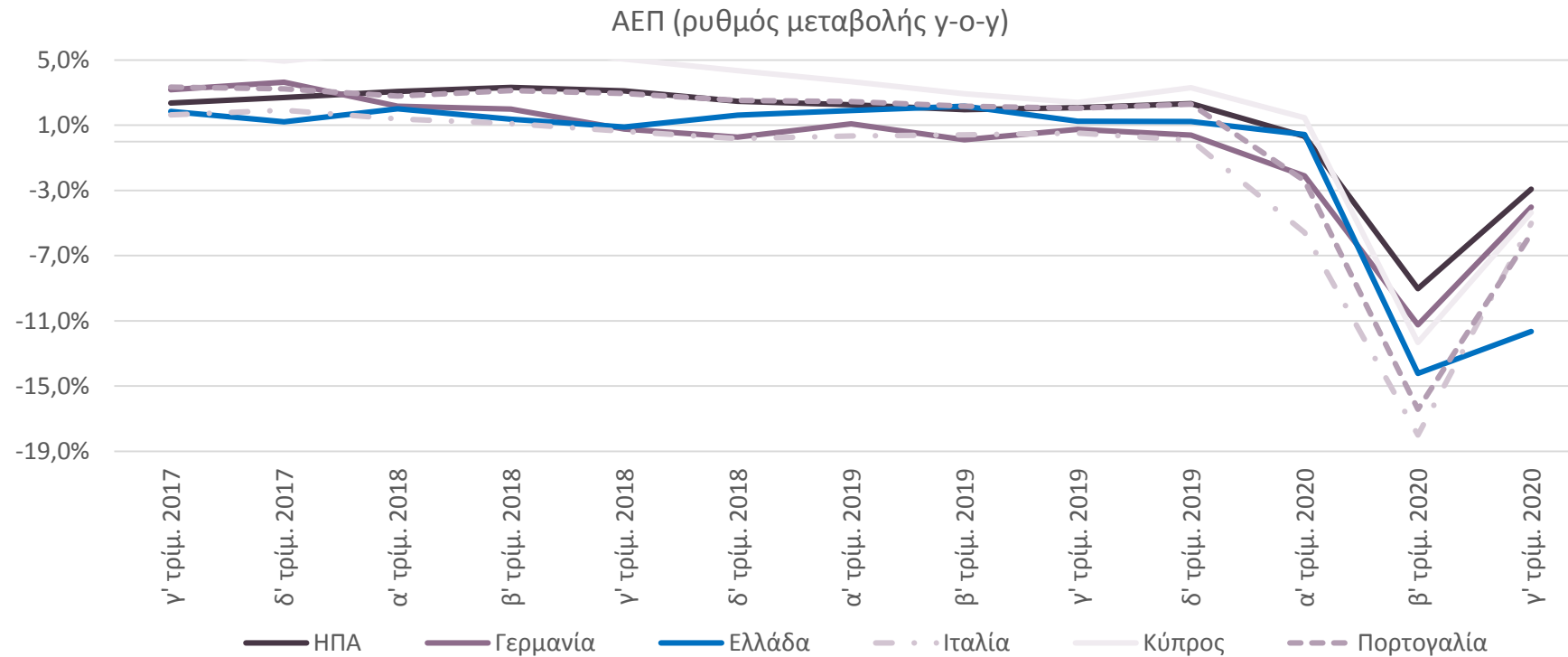
	2019	2020	2021
πραγματικό ΑΕΠ (% μεταβολή)	1,9	-9,5	4,1
Πληθωρισμός (%)	1,1	-0,6	0,7
Ποσοστό ανεργίας (% ΕΔ)	17,3	19,9	18,3
Δημοσιονομικό ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	0,6	-9,0	-3,0
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-2,1	-7,7	-4,5

Πηγές: World Economic Outlook, ΔΝΤ, Οκτώβριος 2020, ΟΟΣΑ “Tackling coronavirus”, Απρίλιος 2020

Αντίστοιχα, ο ΟΟΣΑ προβλέπει πως κάθε μήνας πλήρους lockdown στην Ελλάδα έχει άμεση αρνητική επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ κατά περίπου 2,7 π.μ.

ΑΕΠ

Πτώση ΑΕΠ το γ' τρίμηνο του 2020 11,7%, από ύφεση 14,2% στο προηγούμενο τρίμηνο και ανάπτυξη 1,2% ένα έτος νωρίτερα. Πολύ ηπιότερη ύφεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (-4,3%). Στο εννεάμηνο φέτος ύφεση 8,5% εγχωρίως, έναντι 7,0% στην ΕΕ.

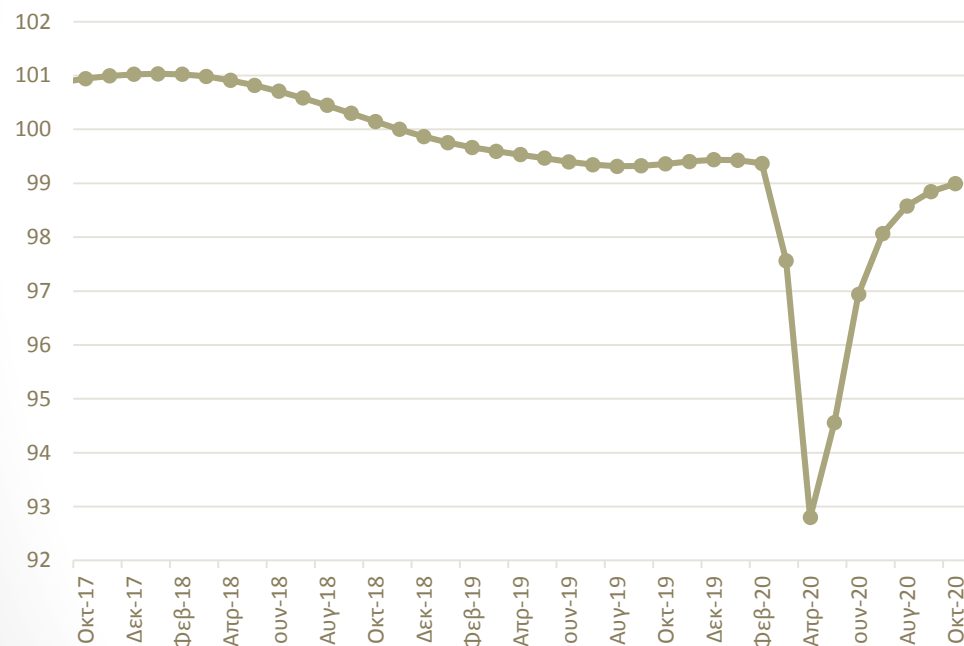

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Eurostat και OECD.Stats.

Παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα και εμπόριο

Ενισχύεται για έκτο μήνα ο CLI τον Οκτώβριο, οριακά (+0,1%)

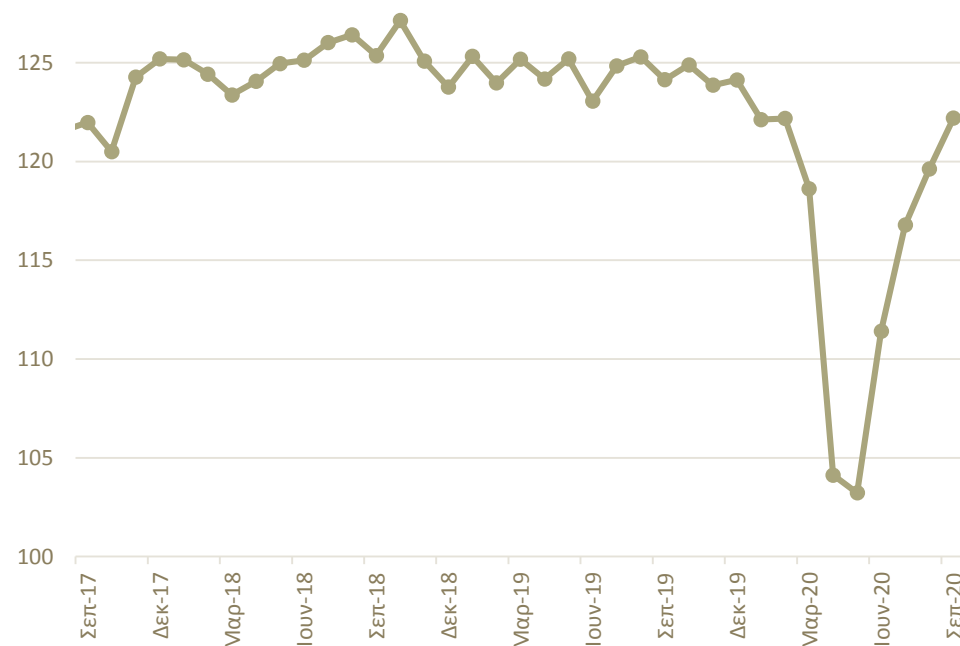
Σύνθετος πρόδρομος δείκτης ΟΟΣΑ (CLI)
(Μακροχρόνιος μέσος όρος = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 10/2020

Συνεχίζεται η άνοδος του διεθνούς όγκου εμπορίου τον Σεπτέμβριο (+2,2% στις 122,2 μονάδες)

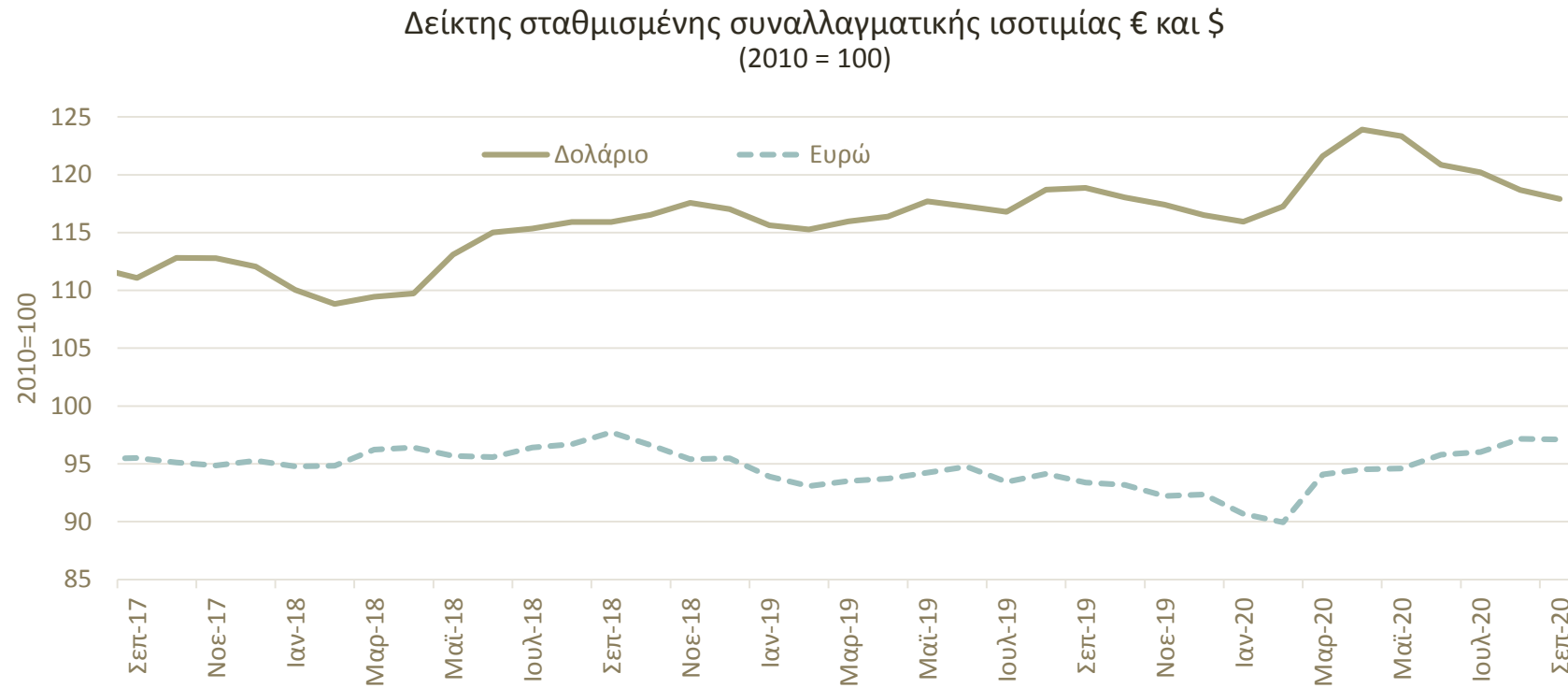
Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 9/2020

Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Πτωτική τάση του δολαρίου και σταθεροποίηση του ευρώ,
σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους

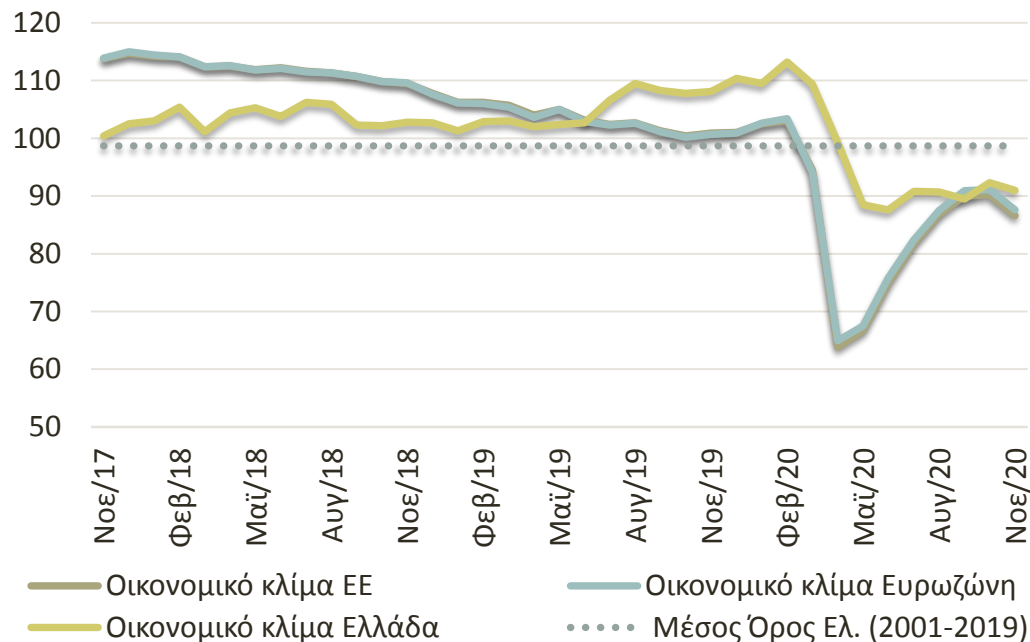

Πηγή: Bank for International Settlements, έως 9/2020

Οικονομικό κλίμα

Ελλάδα: Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη

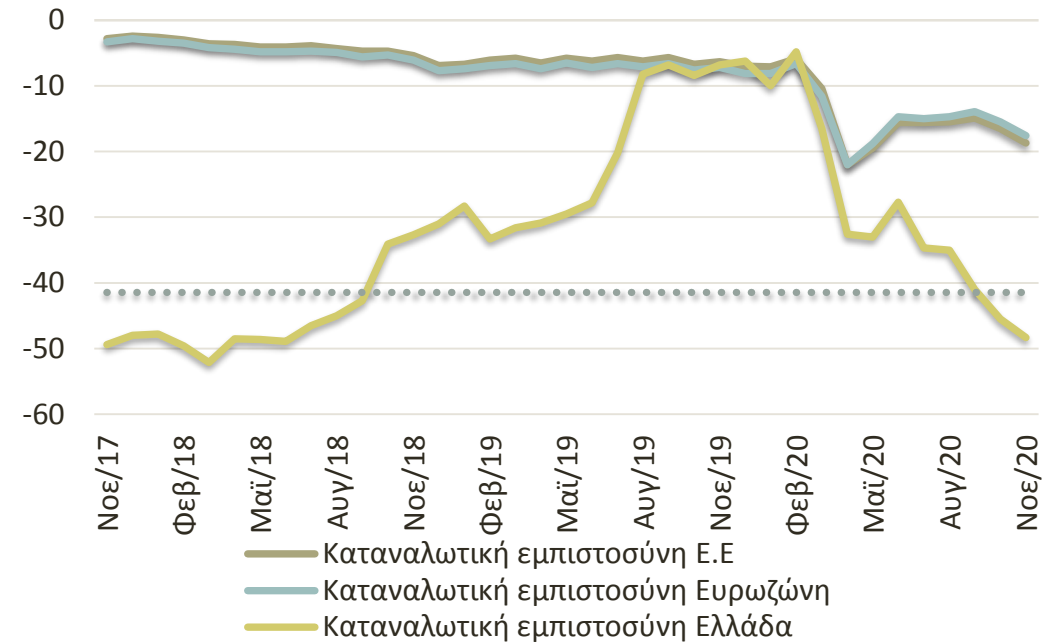
Η επιδείνωση των προσδοκιών στις Υπηρεσίες και στη Βιομηχανία δεν αντισταθμίστηκε από τη βελτίωση σε Λιανικό εμπόριο και Κατασκευές

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 11/2020

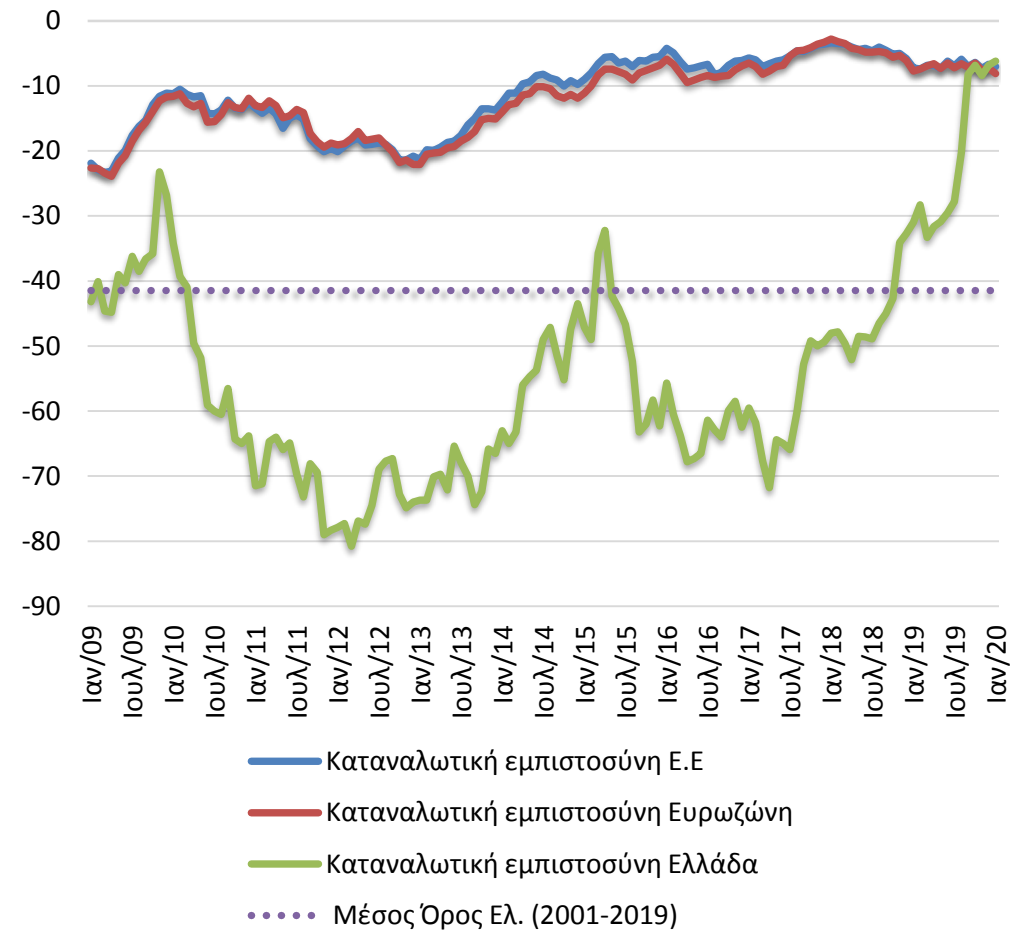
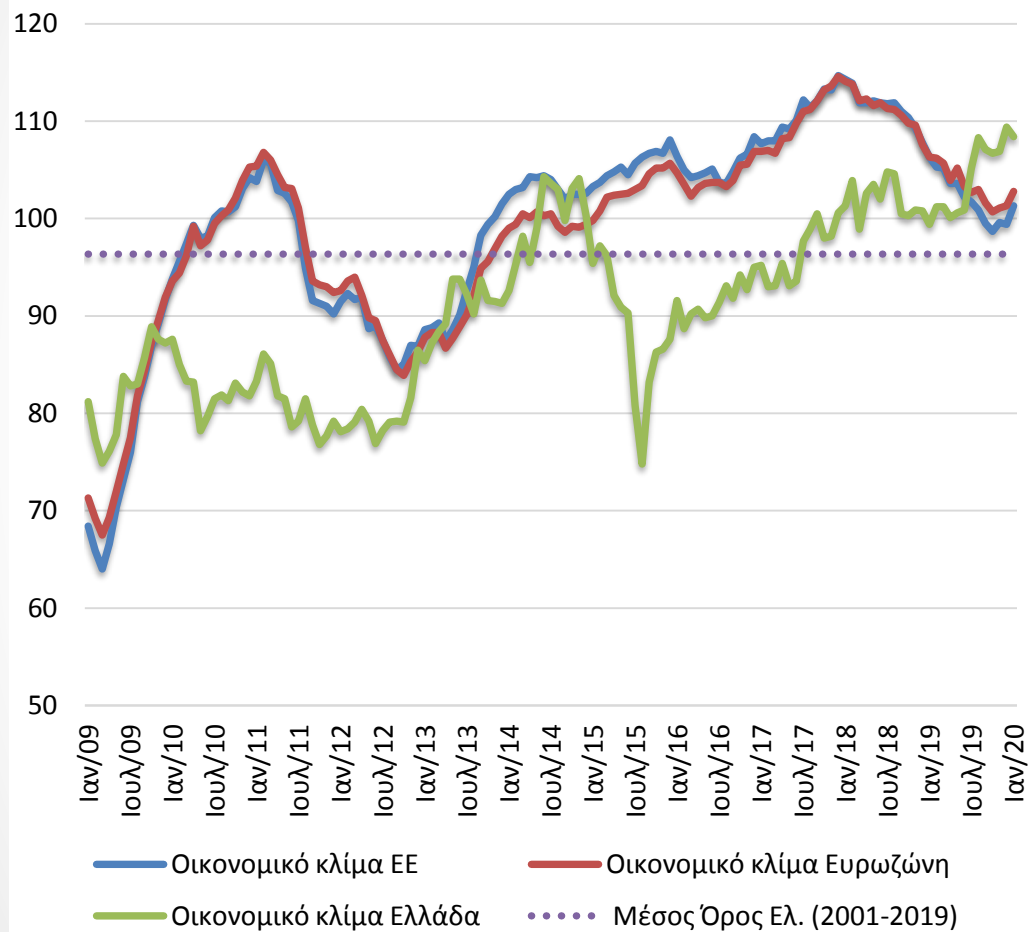
Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε ήπια τον Νοέμβριο και διαμορφώθηκε στις 91,0 μονάδες, έναντι 92,3 μονάδων τον προηγούμενο μήνα

...με το δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να υποχωρεί για πέμπτο μήνα

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε τον Νοέμβριο και διαμορφώθηκε στις -48,2 (από -45,5) μονάδες, κινούμενος πολύ χαμηλότερα από το περυσινό του επίπεδο (-6,8 μονάδες)

Ισχυρή βελτίωση του οικονομικού κλίματος προ COVID-19

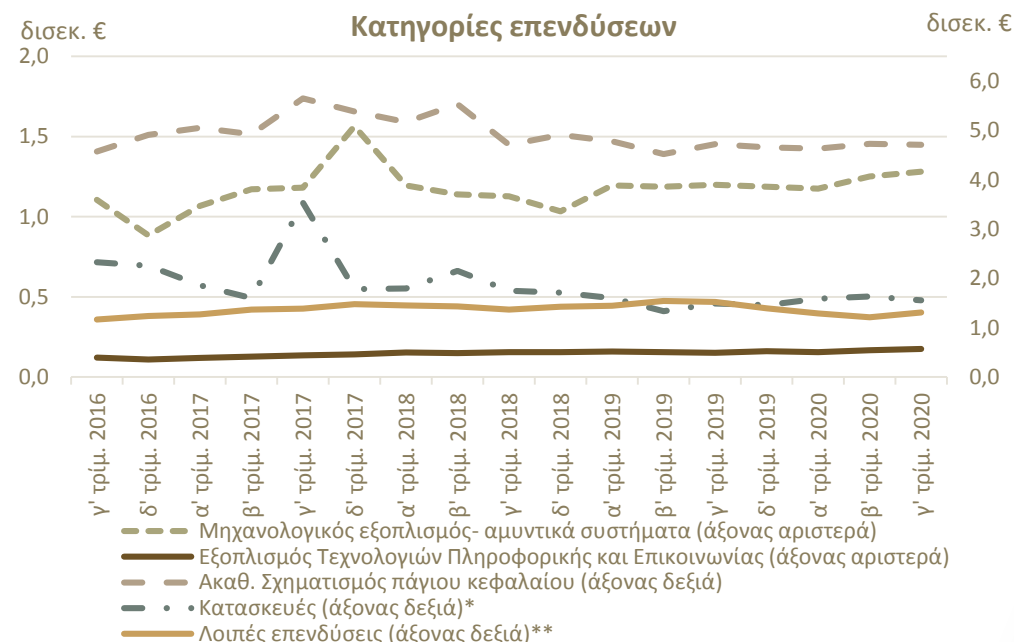
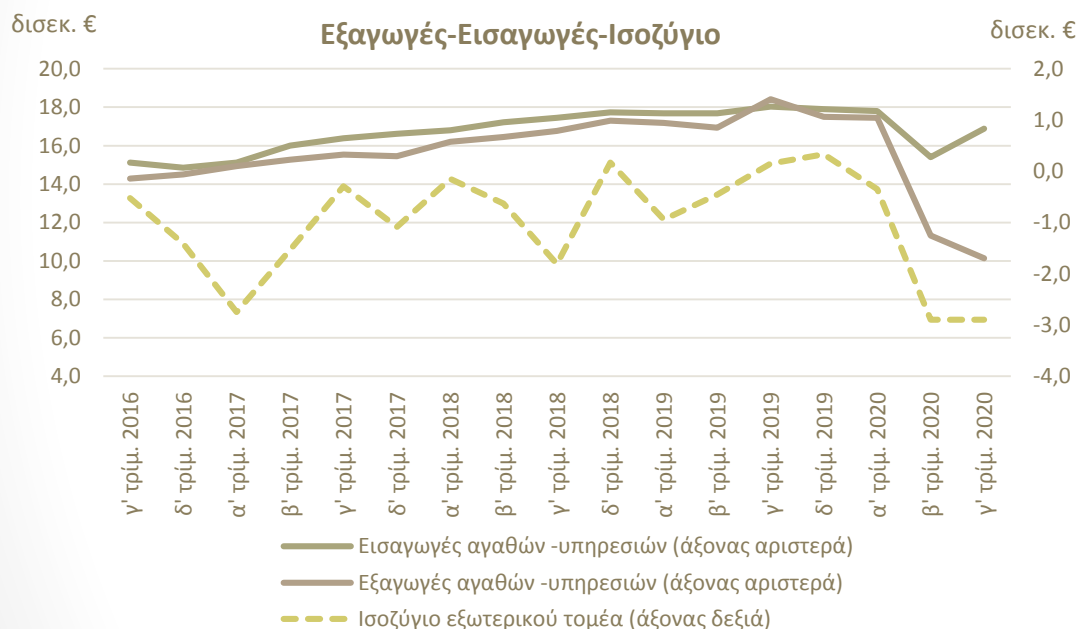

Ελληνική οικονομία: βραχυχρόνιες τάσεις

Εξωτερικός τομέας και επενδυτική δραστηριότητα (Εθν. Λογαριασμοί)

Πτώση εξαγωγών 44,9% στο γ' τρίμ. (γ-ο-γ), σε αντίθεση με άνοδο 9,9% το 2019. Αποκλειστικά από μείωση υπηρεσιών (-80,0%), ενώ οι εξαγωγές αγαθών εμφάνισαν μικρή αύξηση (+3,5%). Ήπια πτώση στις εισαγωγές (-6,4%), από ήπια άνοδο τους στο ίδιο τρίμηνο του 2019 (+3,3%). Έλλειμμα ισοζυγίου το γ' τρίμ. €3,0 δισεκ. από πλεόνασμα €1,95 δισεκ.

Σταθερότητα πάγιων επενδύσεων στο γ' τρίμηνο (-0,3%), έναντι ίδιας έκτασης ανόδου πριν ένα χρόνο. Υποχώρηση μόνο στις λοιπές επενδύσεις (-14,2%), ύστερα από σημαντική αύξηση 11,6% πέρυσι. Μεγάλη αύξηση σε εξοπλισμό ΤΠΕ (+15,3% από -2,0% πριν ένα χρόνο) και Μηχανολογικό εξοπλισμό (+6,8%, όσο και πέρυσι, +6,4%).

Πηγή: Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό, σε σταθερές τιμές 2015, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δεκέμβριος 2020

* Οι Κατασκευές περιλαμβάνουν τις Κατοικίες και τις Λοιπές Κατασκευές. Οι Λοιπές Κατασκευές περιλαμβάνουν τα δημόσια έργα, τα βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, τα ξενοδοχεία, τα κτίρια γραφείων και λοιπά μη οικιστικά κτίρια

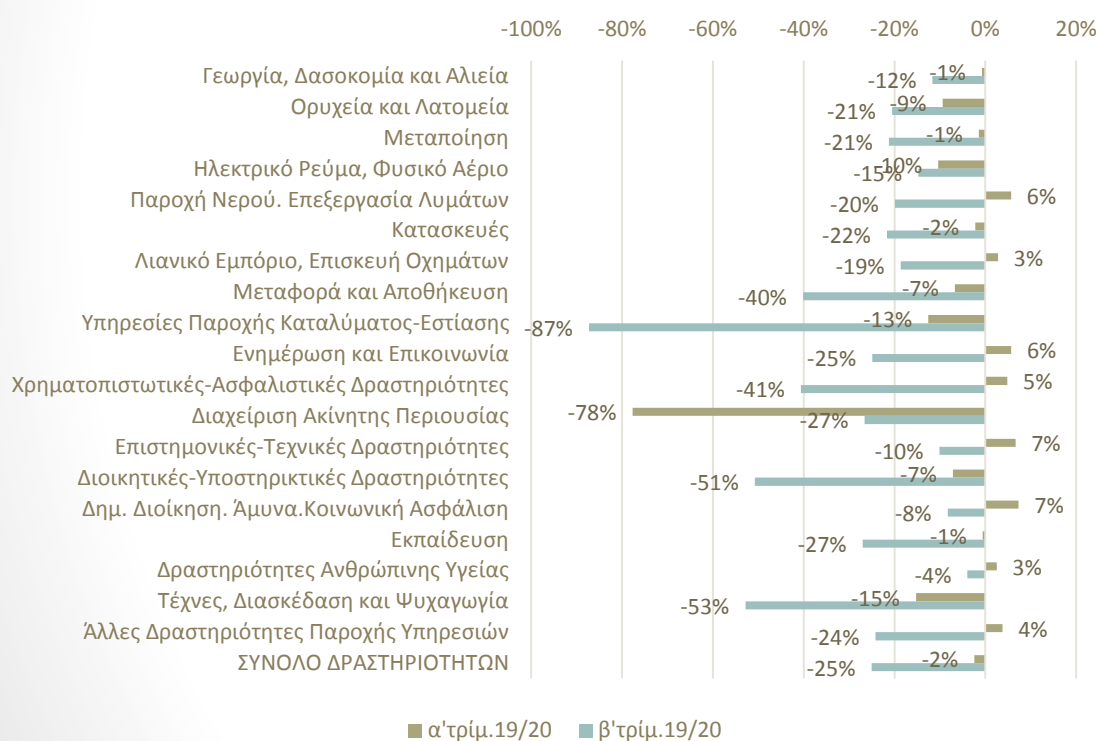
** Οι Λοιπές επενδύσεις περιλαμβάνουν τις επενδύσεις σε Μεταφορικό εξοπλισμό, αγροτικά μηχανήματα, πνευματικά δικαιώματα κ.ά.

Υποχώρηση σε όλους τους βασικούς κλάδους το β' τρίμ. Μικρότερη του μέσου όρου στη Μεταποίηση. Αποκλιμάκωση το γ' τρίμ. κυρίως σε Τουρισμό, Κατασκευές και Ψυχαγωγία.

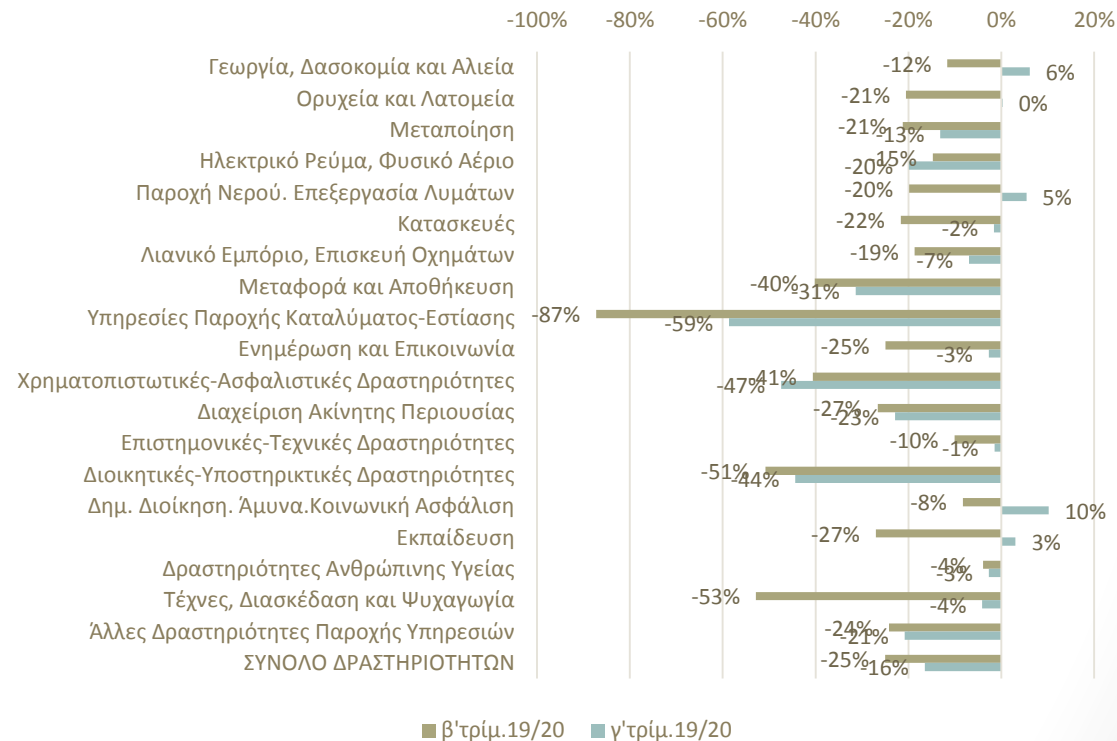
Μεγαλύτερη μείωση το β' τρίμηνο στους κλάδους Τουρισμού (-87%) και Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας (-78%). Ηπιότερη πτώση στις Δραστηριότητες Υγείας (-4,0%), στον «πυρήνα» του Δημόσιου Τομέα (-8,0%) και στις Επιστημονικές – Τεχνικές Δραστηριότητες (-10%)

Εξασθένιση υποχώρησης σε όλους τους τομείς στο τρίτο τρίμηνο, με εξαίρεση τις Χρηματοπιστωτικές-Ασφαλιστικές δραστηριότητες (-47% από -41%) και την Παροχή Νερού (-20% από -15%)

Μεταβολές α' και β' τρίμ. '20/'19*

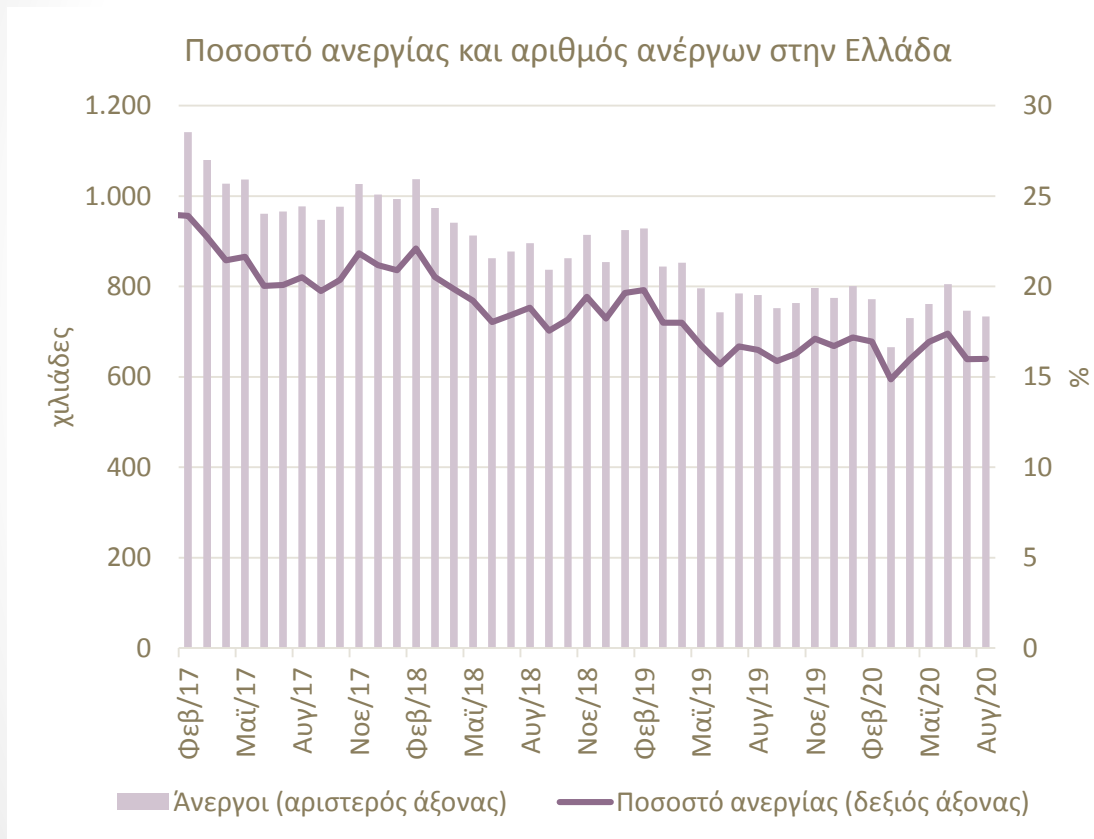
Μεταβολές β' και γ' τρίμ. '20/'19*

*Στοιχεία κύκλου εργασιών, τρέχουσες τιμές Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ανεργία

Περαιτέρω μείωση τον Σεπτέμβριο, για τρίτο συνεχόμενο μήνα, αποκλειστικά από μείωση εργατικού δυναμικού

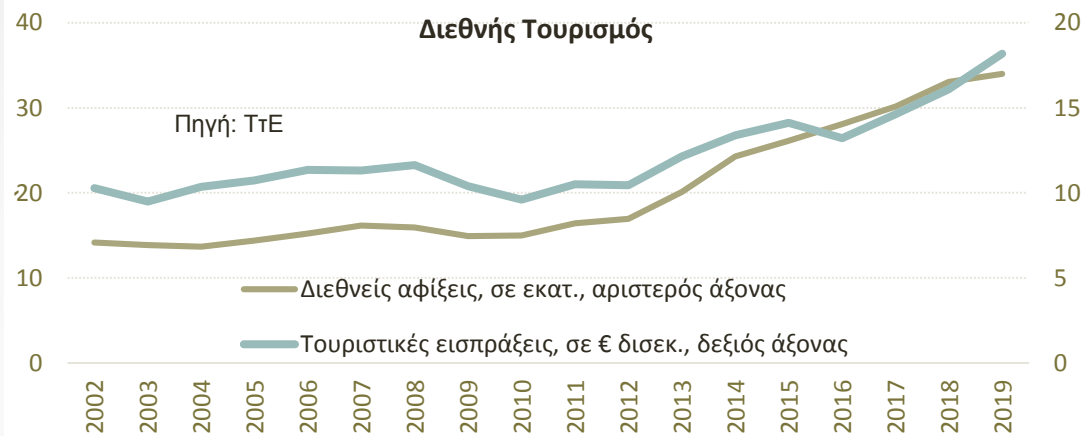

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Σεπτέμβριο διαμορφώθηκε στο 15,3% από 15,9% τον αντίστοιχο μήνα του 2019.
- Ο αριθμός των ανέργων τον Σεπτέμβριο μειώθηκε σε σχέση με ένα χρόνο πριν, στους 715,3 χιλ. από τους 751,9 χιλ. (-36,6 χιλ. ή -4,9%).
- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Σεπτέμβριο παρουσιάζεται μειωμένο συγκριτικά με τον Αύγουστο του 2020 κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες (σε 15,3% από 16,0%).
- Η πτώση του αριθμού των ανέργων τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Αύγουστο αγγίζει τους 18 χιλ. (από 733,3 χιλ. άνεργοι τον Αύγουστο του 2020).
- Οι οικονομικά μη ενεργοί τον Σεπτέμβριο αυξήθηκαν κατά 52,6 χιλ. άτομα σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019 (αύξηση 1,6%), και μειώθηκαν κατά 40,2 χιλ. άτομα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2020 (μείωση 1,2%).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 8/2020

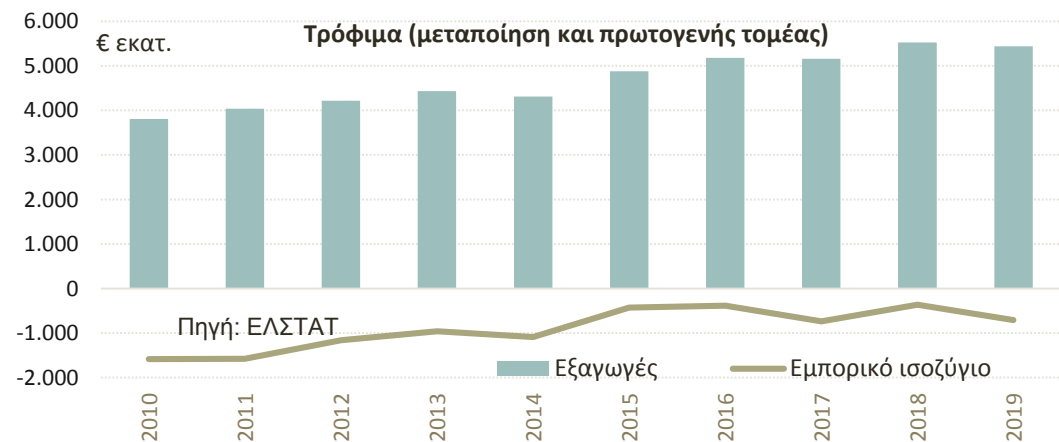
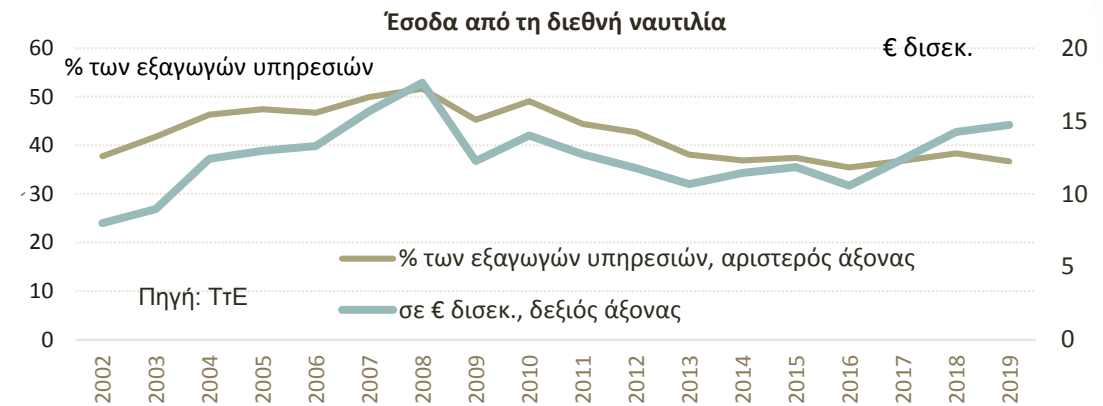
Η πανδημία αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τον ελληνικό τουρισμό και το εξωτερικό ισοζύγιο συνολικά

Τα έσοδα από διεθνή τουρισμό υπερδιπλασιάστηκαν την τελευταία δεκαετία, αντιστοιχώντας το 2019 στο 10% του ΑΕΠ

Πάνω από το 50% των ελληνικών εξαγωγών αγαθών προορίζεται σε χώρες με ιδιαίτερα ισχυρές επιπτώσεις από την πανδημία

Η ναυτιλία, δεύτερη σημαντικότερη πηγή εσόδων για το εξωτερικό ισοζύγιο, θα πληγεί από την συρρίκνωση του διεθνούς εμπορίου

Η ζήτηση για εξαγωγές τροφίμων θα πληγεί λιγότερο από άλλα αγαθά. Ωστόσο, το σχετικό ελληνικό ισοζύγιο παραμένει ελλειμματικό

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2020 - 2021

Προβλέψεις 2020 – πριν 2^ο lockdown

- Δημόσια κατανάλωση: +2,0 έως +3,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: -6,1 έως -6,5%
- Επενδύσεις: -6 έως -7%
- Εξαγωγές: -23 έως -25%
- Εισαγωγές: -15 έως -17%
- **Υφεση: ≈ 8,0%**
- Ανεργία: 18,0%
- Αντιπληθωρισμός: 1,2-1,4%

Προβλέψεις 2021 (Βασικό Σενάριο)

- Δημόσια κατανάλωση: -5,5 έως -7,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +3,5 έως +4,5%
- Επενδύσεις: +15 έως +20%
- Εξαγωγές: +16 έως +20%
- Εισαγωγές: +15%
- **Ανάπτυξη: ≈ 4,0 έως 4,5%**
- Ανεργία: 18,0%
- Πληθωρισμός: 1,7%

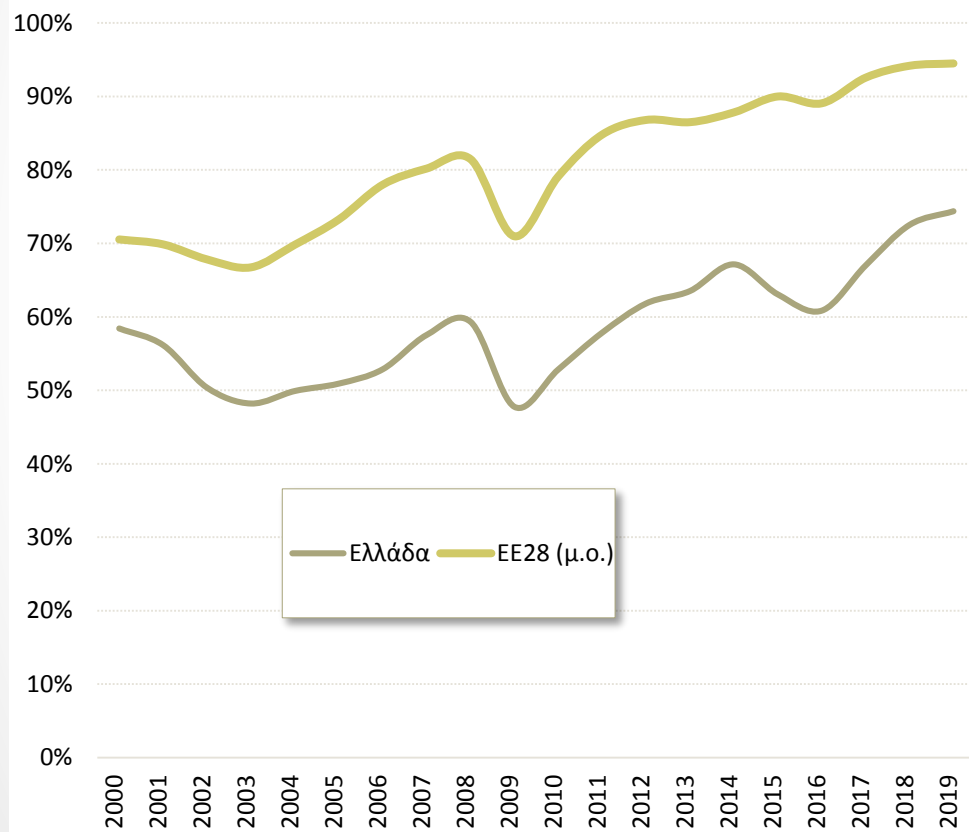
Προβλέψεις 2021 (Εναλλακτικό Σενάριο)

- Δημόσια κατανάλωση: -2,0 έως -4,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: -2,5% έως -4,5%
- Επενδύσεις: -5,0 έως -10,0%
- Εξαγωγές: -7,0 έως -11,0%
- Εισαγωγές: -10 έως -12%
- **Υφεση: ≈ -2,5 έως -4,0%**
- Ανεργία: 19,5 - 20,5%
- Αντιπληθωρισμός: -0,4%

Ελληνική οικονομία: η μεγάλη εικόνα

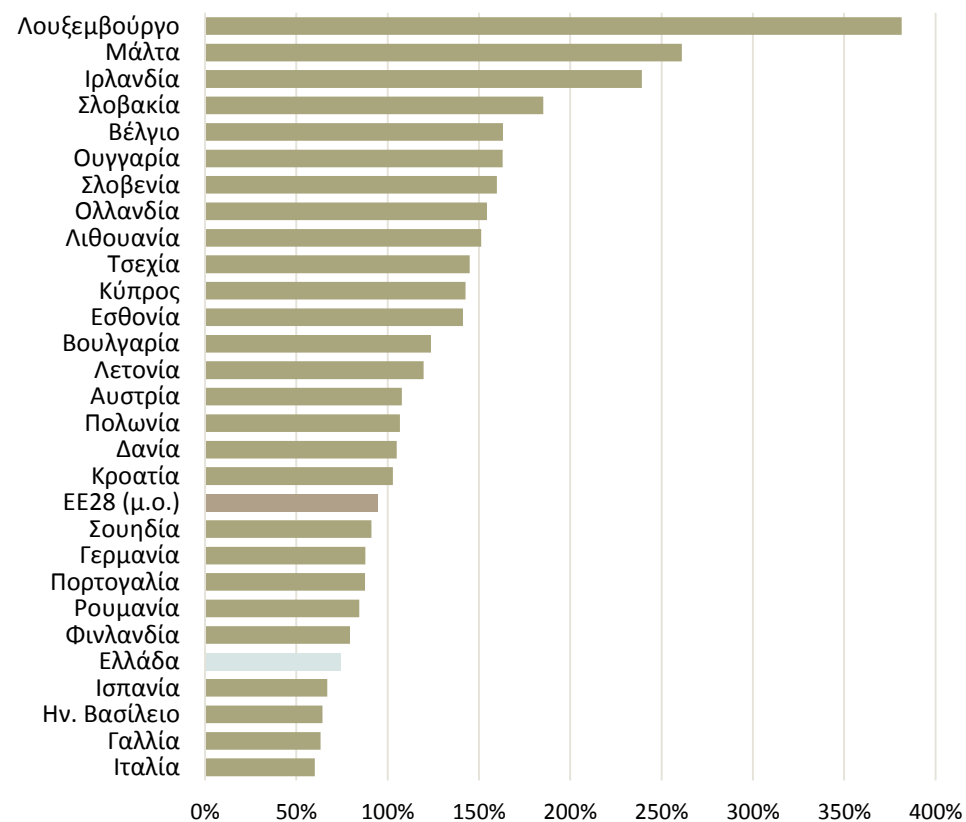
Ο προσανατολισμός της οικονομίας συστηματικά εσωστρεφής ...

Αξία εξαγωγών και εισαγωγών (% του ΑΕΠ)

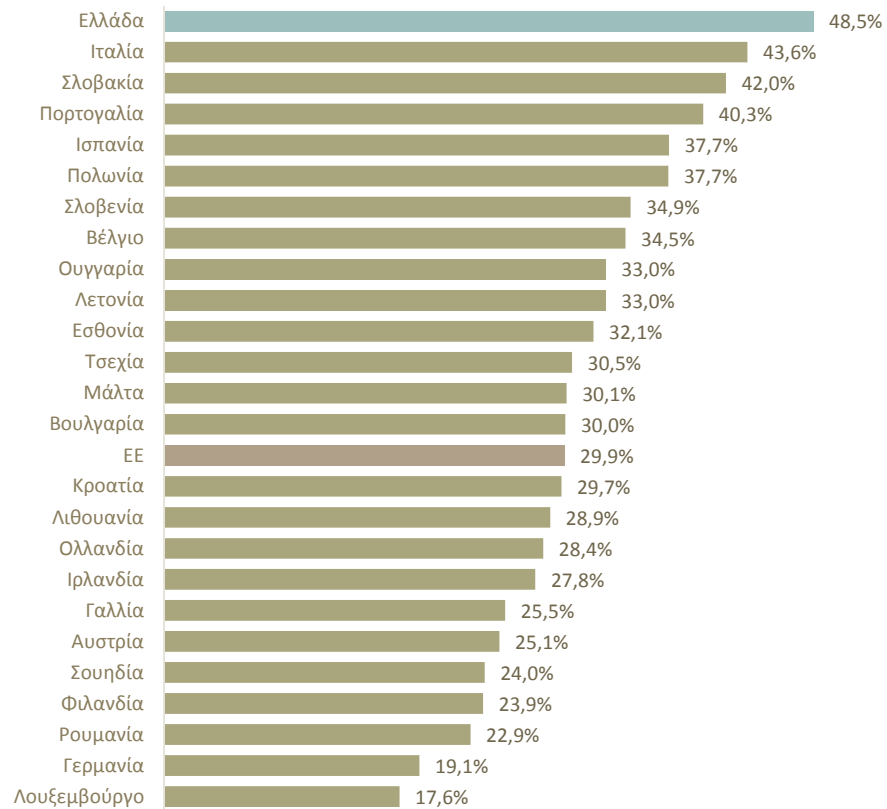
Πηγή: Ameco

Αξία εξαγωγών και εισαγωγών το 2019 (% του ΑΕΠ)

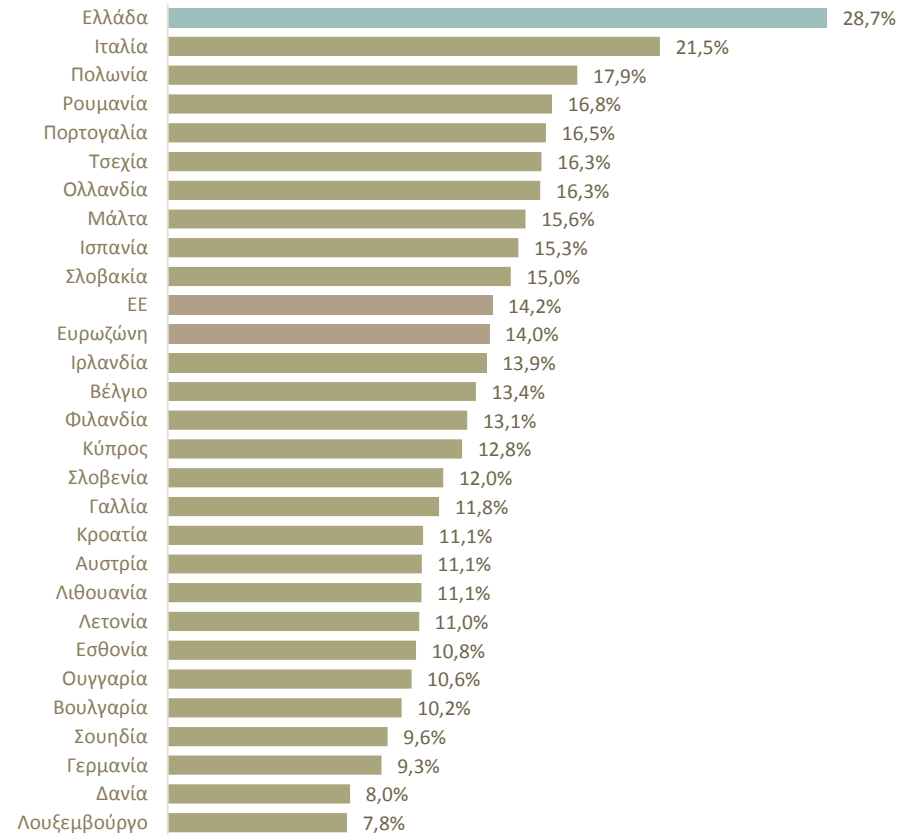

... με πολύ μικρές επιχειρήσεις και υψηλό ποσοστό αυτοαπασχόλησης και άτυπης οικονομίας

Μερίδιο των μικρών επιχειρήσεων (έως 9 ατόμων) στην απασχόληση του επιχειρηματικού τομέα, 2017

Ποσοστό αυτοαπασχολουμένων στη συνολική απασχόληση, 2019

Πηγή: Eurostat. Σημειώσεις: Στον επιχειρηματικό τομέα εδώ (total business sector), δεν περιλαμβάνονται επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού και ασφαλιστικού τομέα. Δεν δημοσιεύονται στοιχεία για τις μικρές επιχειρήσεις στη βάση με διαθρωπτικά επιχειρηματικά στοιχεία της Eurostat για την Κύπρο και τη Δανία, ενώ δεν υπάρχουν στοιχεία για την παραγωγικότητα των μικρών επιχειρήσεων και για τη Γαλλία.

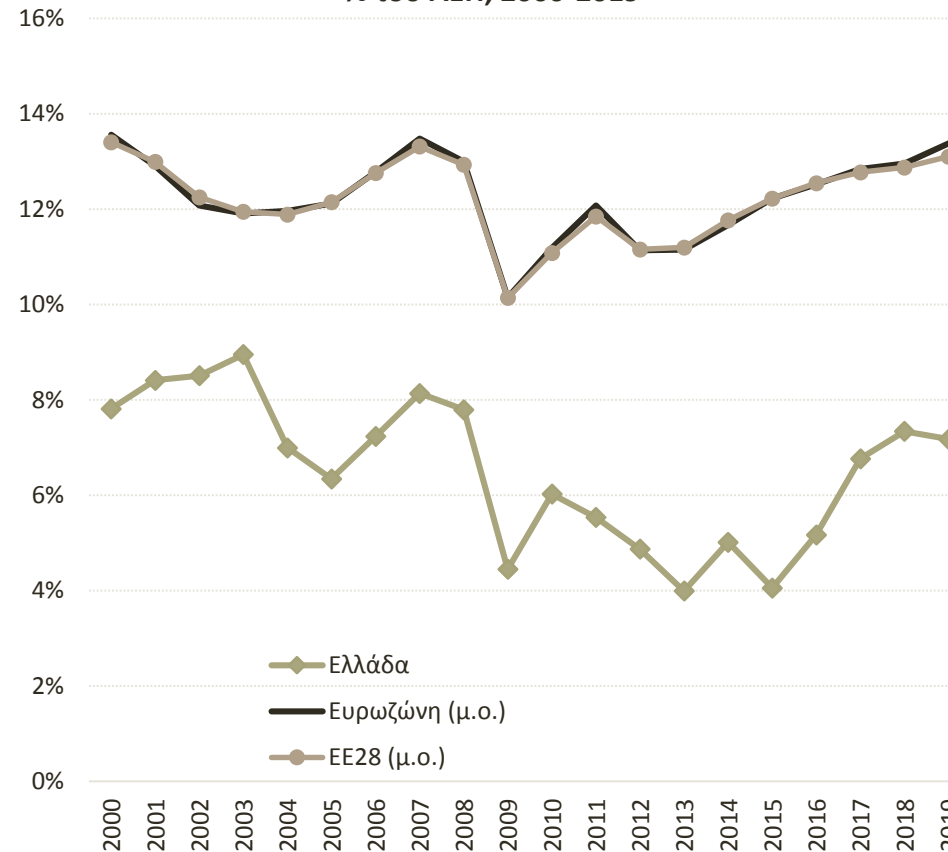
Μικρή συμμετοχή της Μεταποίησης και των νέων τεχνολογιών στις εξαγωγές, ενώ οι εταιρικές επενδύσεις κινούνται χαμηλά

Δυναμική και διάρθρωση των εξαγωγών

	Ελλάδα		ΕΕ-7	
	Μερίδιο ΑΕΠ	Ετήσιος ρυθμός	Μερίδιο ΑΕΠ	Ετήσιος ρυθμός
	2019	2013-2019	2019	2013-2019
Σύνολο εξαγωγών	37,2%	4,1%	58,1%	3,9%
Αγροτικά προϊόντα & πρώτες ύλες	4,4%	3,8%	5,9%	3,0%
Πετρελαιοειδή	6,3%	0,1%	3,1%	-3,8%
Βιομηχανικά προϊόντα	9,2%	6,7%	31,1%	4,0%
Χημικά προϊόντα	2,4%	8,0%	7,3%	4,7%
Βιομηχανικά είδη (κατά πρώτη ύλη)	3,0%	5,1%	6,3%	2,3%
Μηχανήματα & οχήματα	1,9%	8,0%	12,7%	5,0%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1,7%	8,5%	4,4%	4,0%
Μεταφορές (κυρίως θαλάσσιες)	7,5%	6,2%	4,4%	3,9%
Τουρισμός	7,8%	6,9%	3,3%	5,6%
Λοιπές υπηρεσίες	2,0%	3,4%	10,0%	6,3%

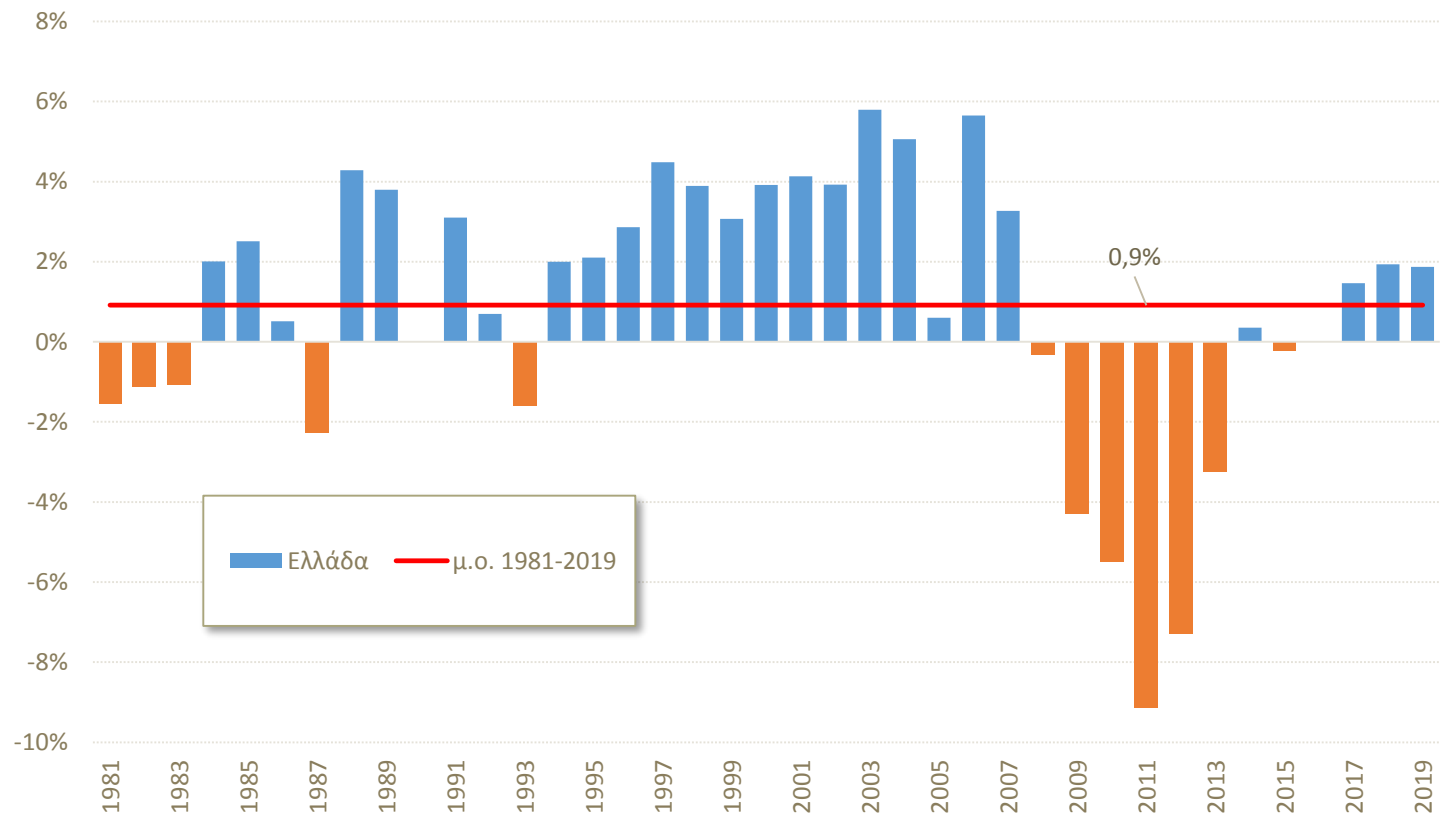
Πηγές: Eurostat, Τράπεζα της Ελλάδος. ΕΕ-7 είναι ο μη-σταθμισμένος μέσος όρος των χωρών Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία. Για τις χώρες της ΕΕ-7, τα μερίδια των εξαγωγών υπηρεσιών στο Α.Ε.Π. αναφέρονται στο έτος 2018 και οι ρυθμοί αύξησης των εξαγωγών υπηρεσιών αναφέρονται στην περίοδο 2013-2018.

Επενδύσεις Μη Χρηματοπιστωτικών Επιχειρήσεων, % του ΑΕΠ, 2000-2019

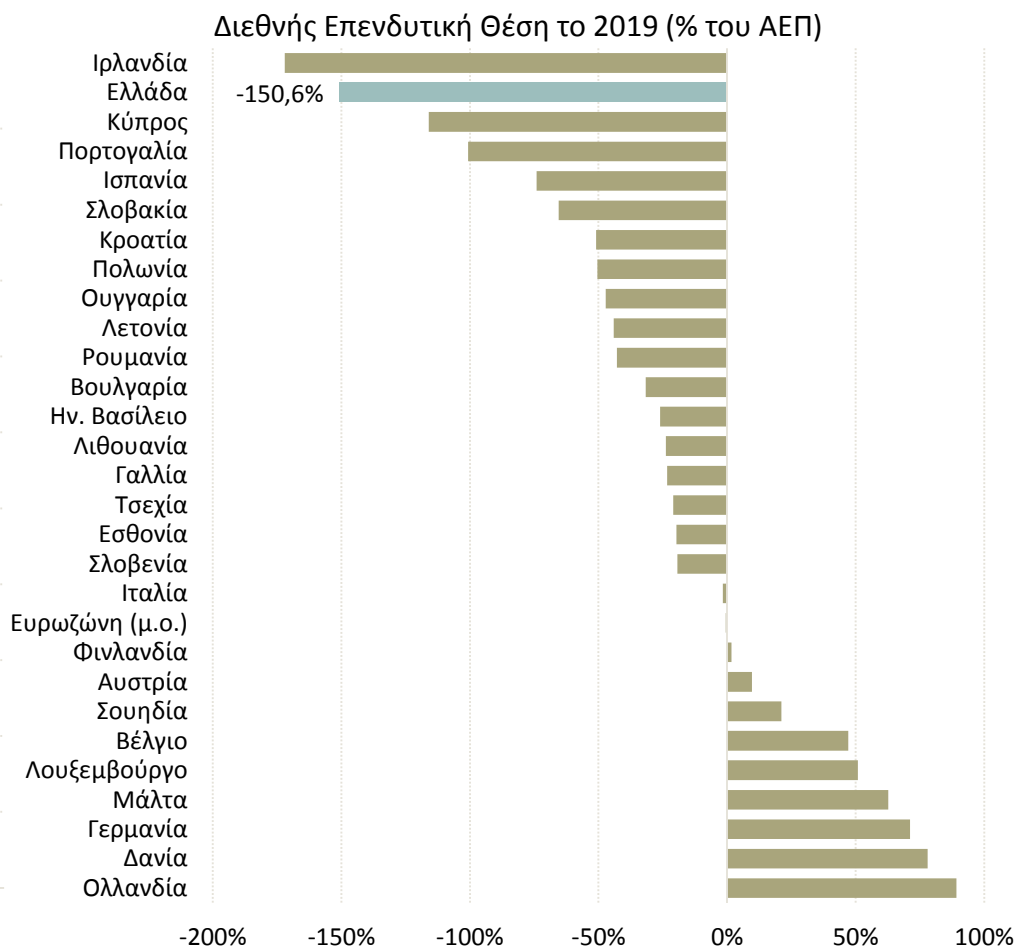
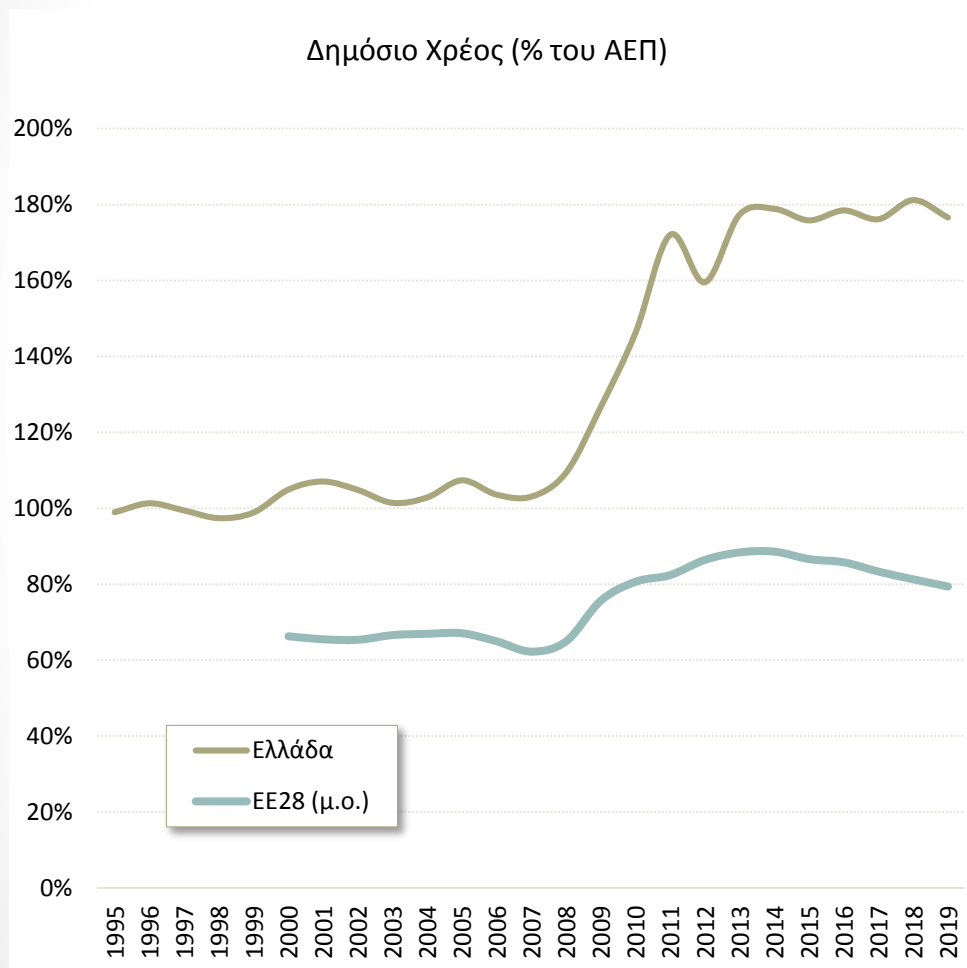
Δυναμική ανάπτυξης

Ετήσιος ρυθμός πραγματικής ανάπτυξης

Πηγή: Eurostat, Ameco.

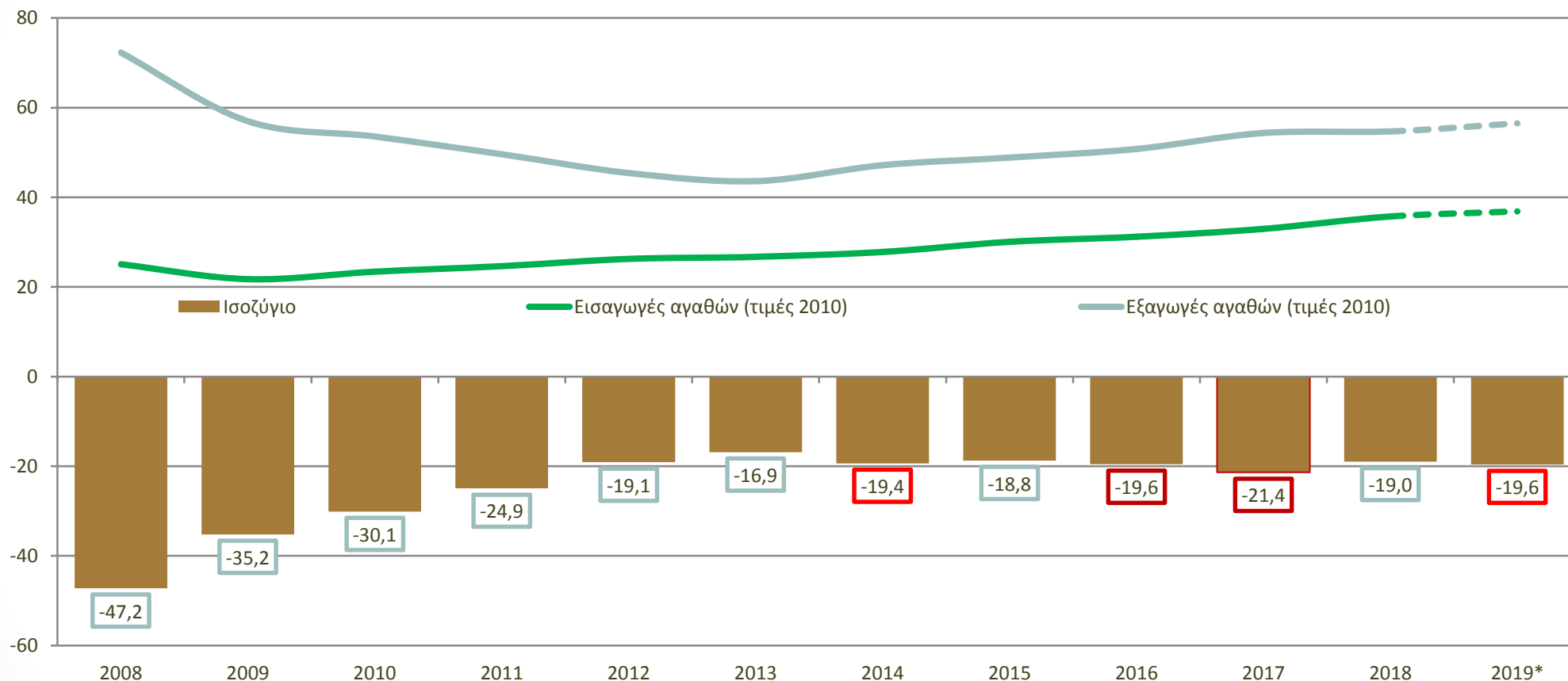
Η παρατεταμένη αβεβαιότητα και καθίζηση των επενδύσεων οδήγησε σε βαθιά ύφεση και συσσώρευση δημόσιου και ιδιωτικού χρέους

Πηγή: Eurostat, Ameco, EKT

Εμπορικό ισοζύγιο: αύξηση εξαγωγών αγαθών, παραμένει το έλλειμμα

€ δισεκ.

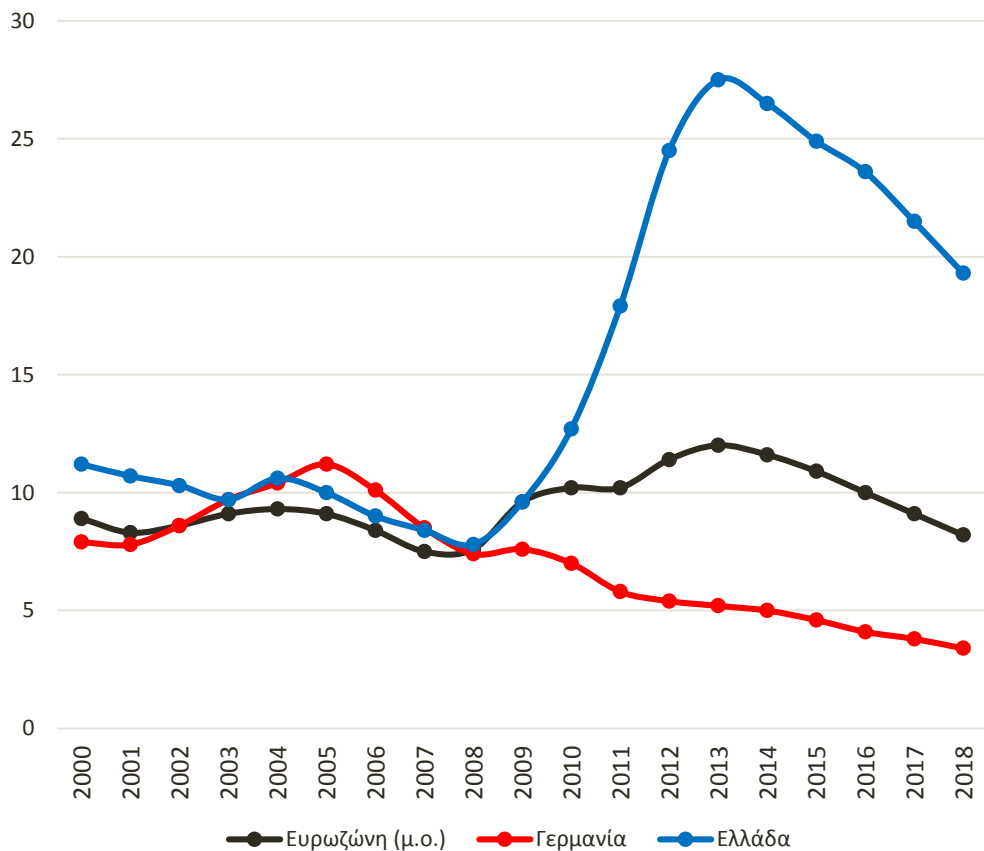
*Πρόβλεψη ΙΟΒΕ για το έτος 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διόγκωση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Αγαθών το 2019

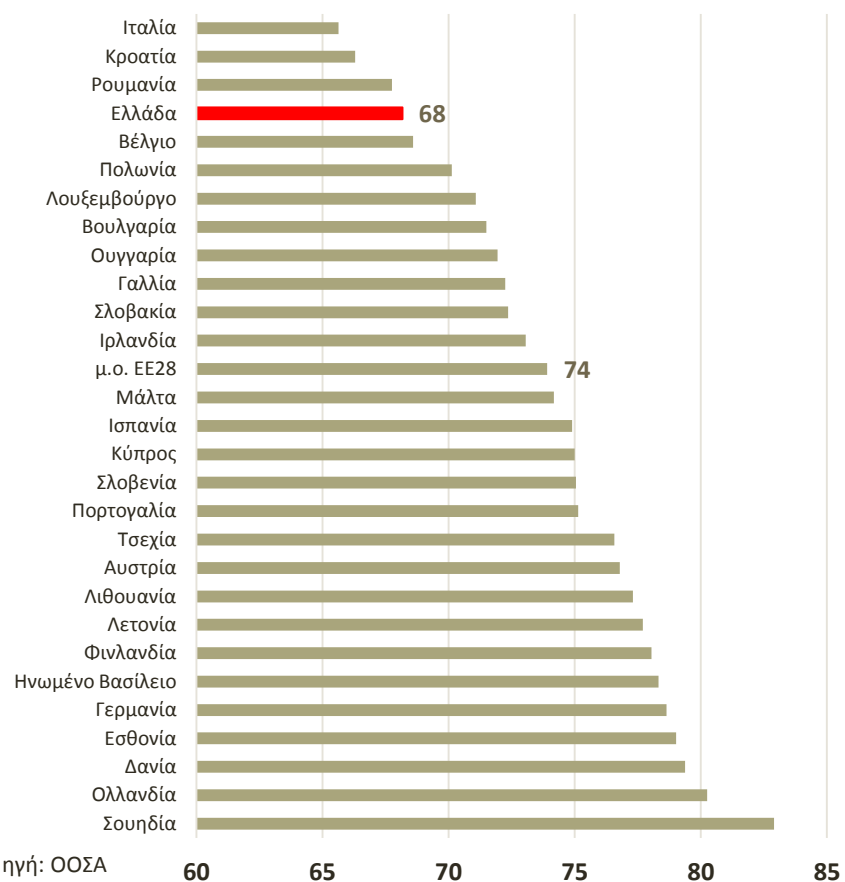
Εργασία: εκτός από την πολύ υψηλή ανεργία, είναι χαμηλή διαχρονικά και η συμμετοχή στην αγορά εργασίας

Ποσοστό ανεργίας
(% του ενεργού πληθυσμού)

Πηγή: Eurostat

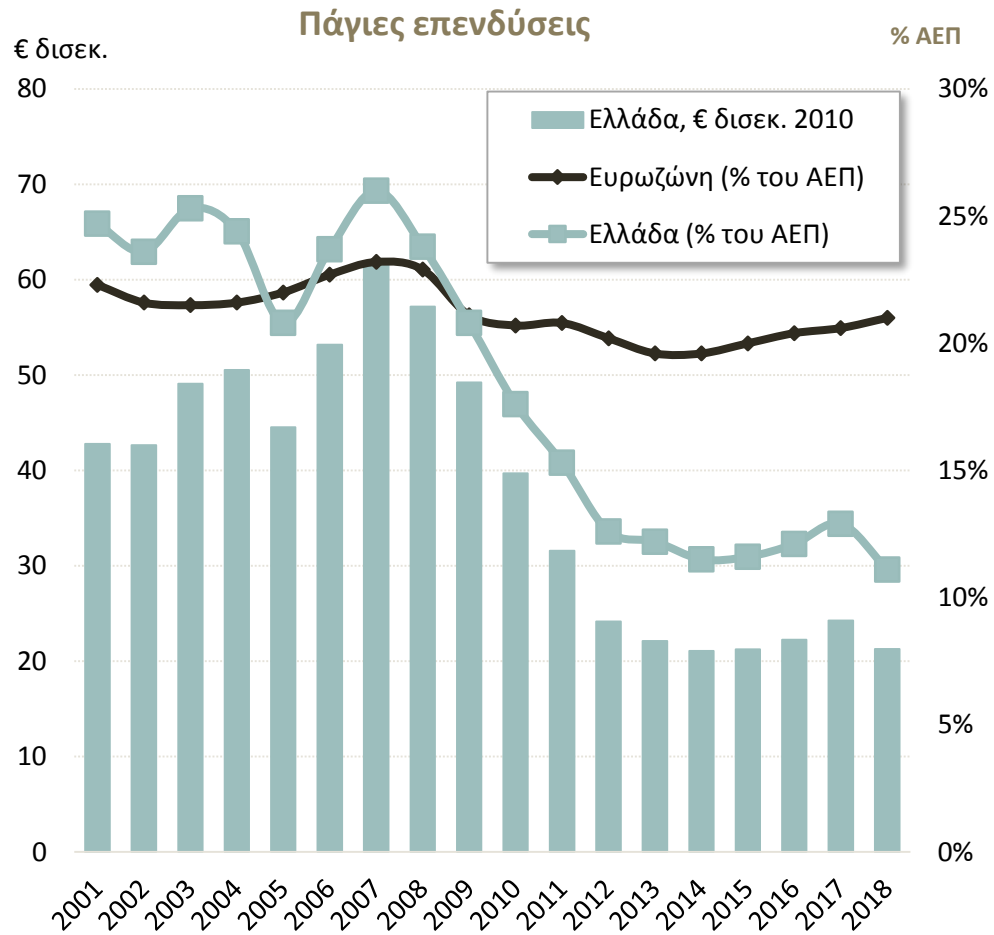
Ποσοστό Συμμετοχής στην Αγορά Εργασίας για
πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών, 2018

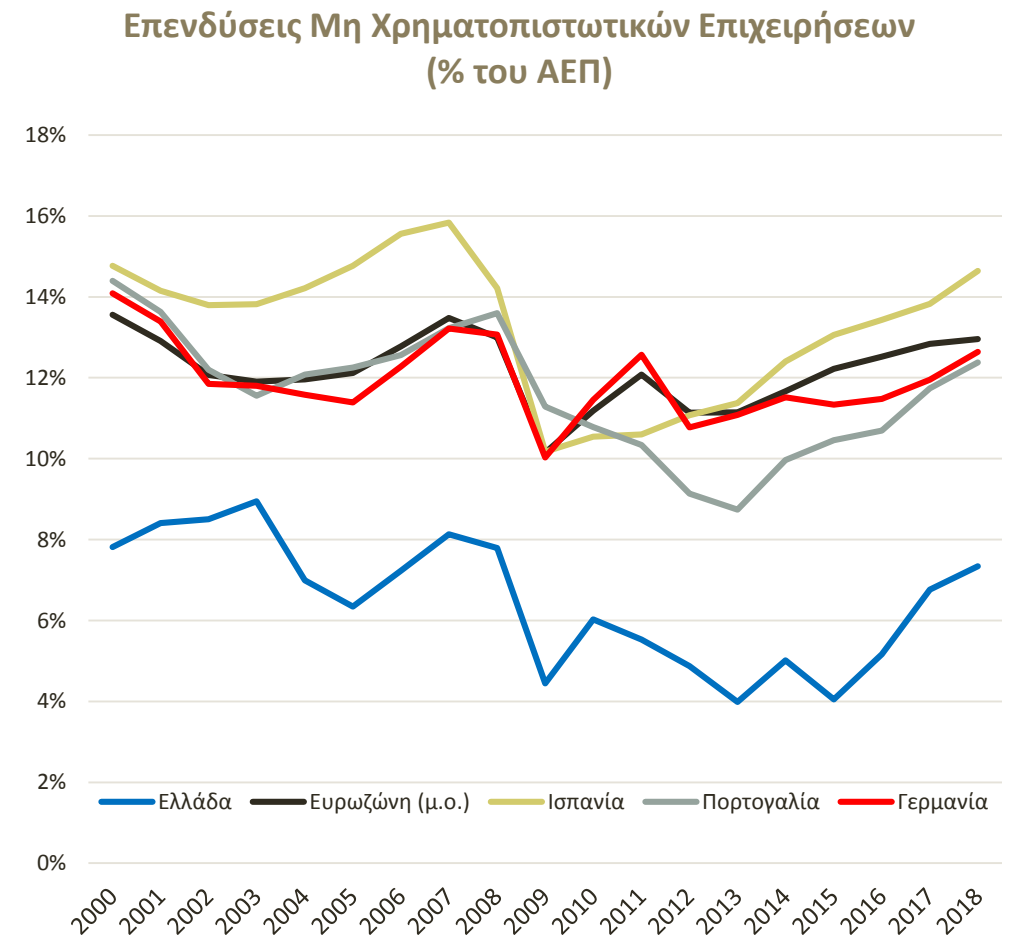
Πηγή: ΟΟΣΑ

Το ποσοστό συμμετοχής είναι ιδιαίτερα μικρό για τις γυναίκες και τους νέους

Κεφάλαιο: Σημαντικό επενδυτικό κενό τα χρόνια της κρίσης

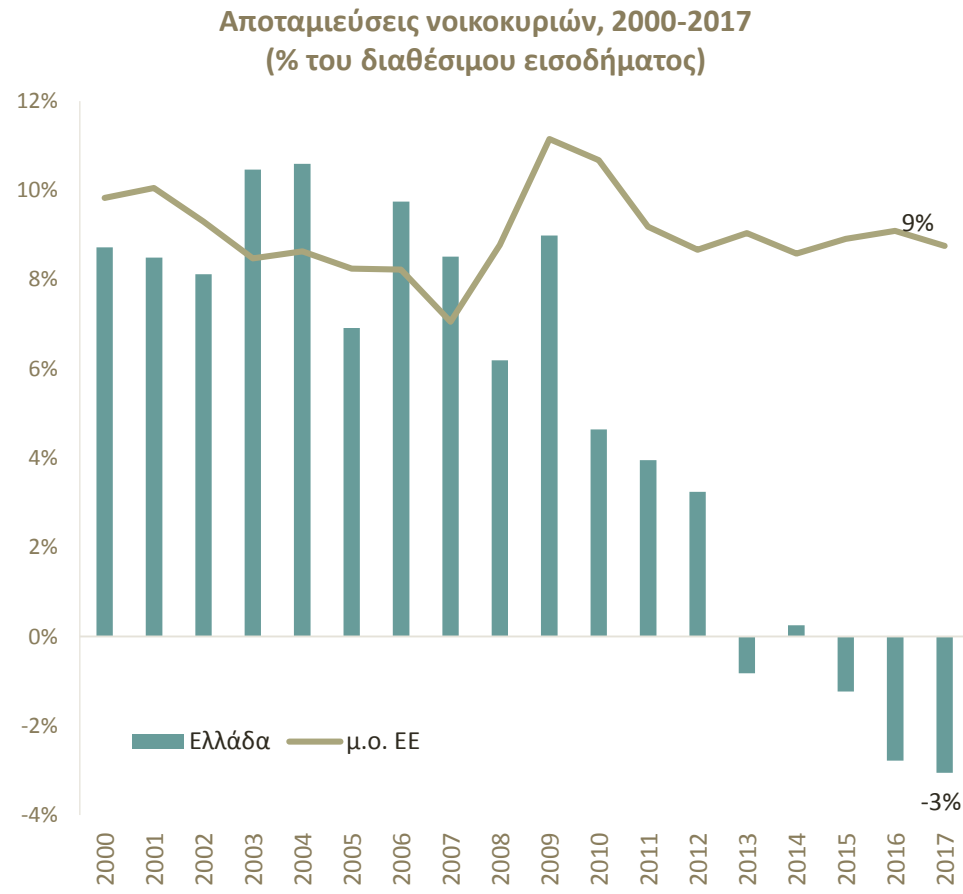
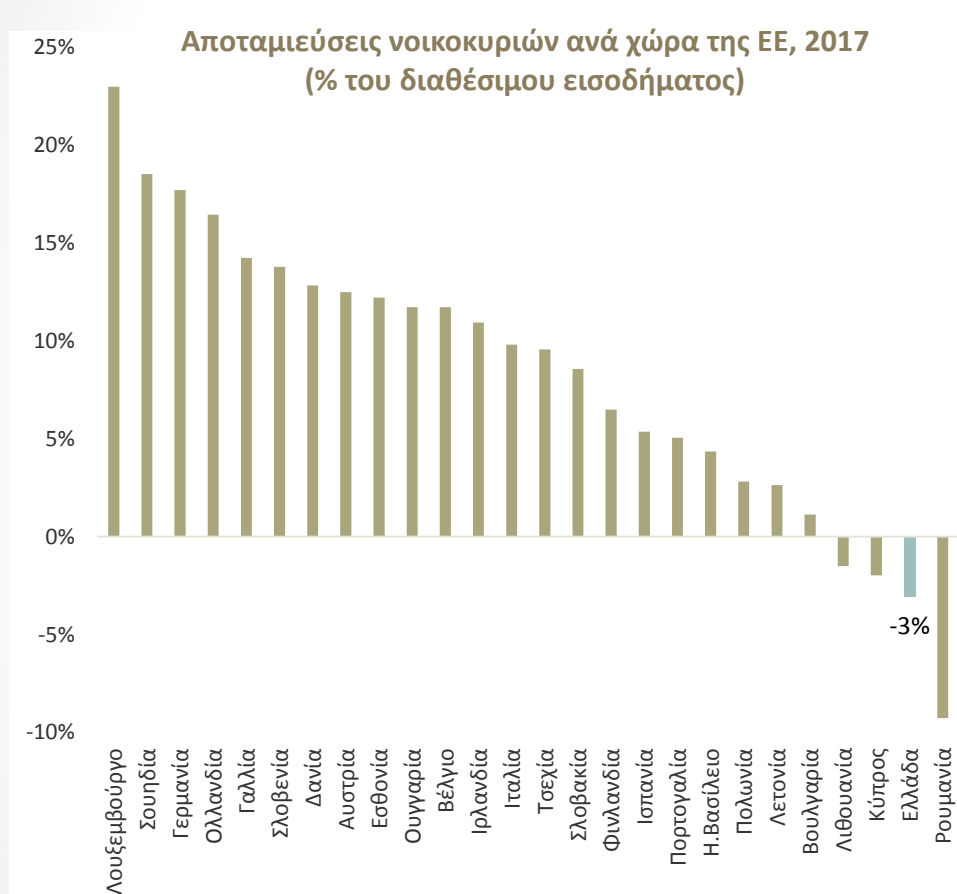

Πηγή: Eurostat

...αλλά και πριν την κρίση, οι παραγωγικές επενδύσεις συστηματικά υπολείπονταν αυτές των λοιπών χωρών

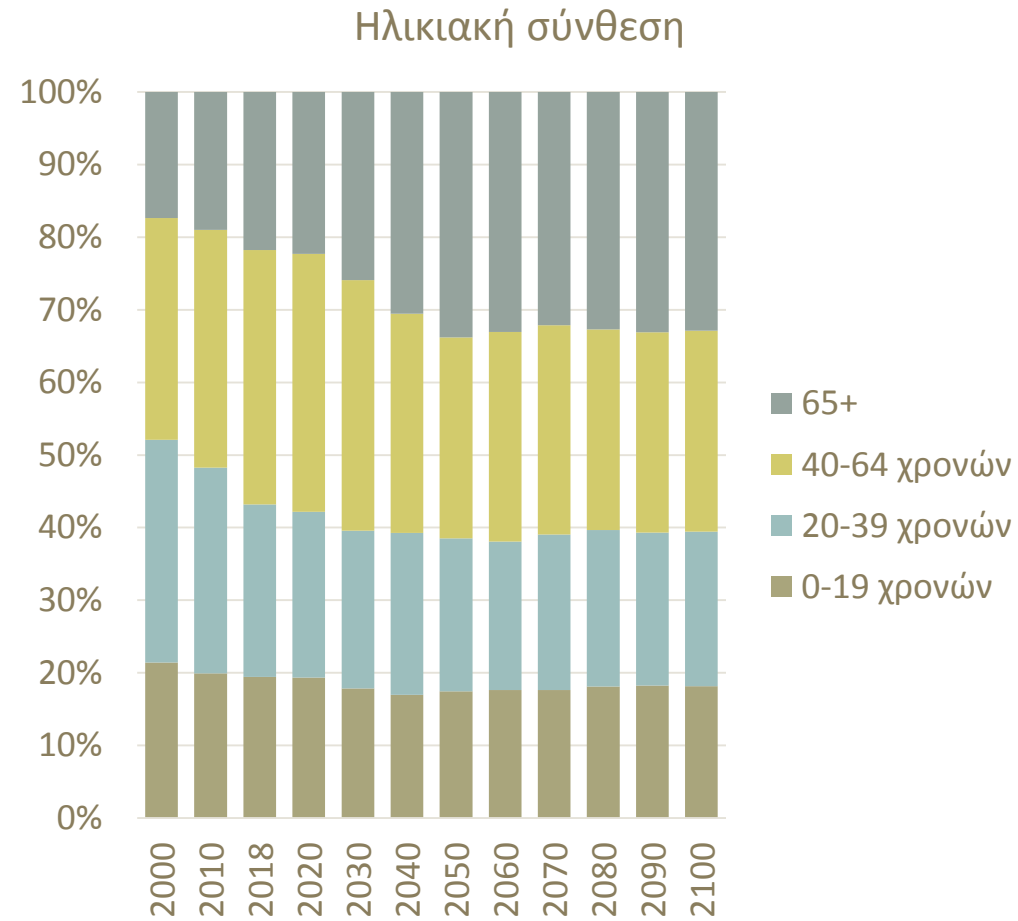
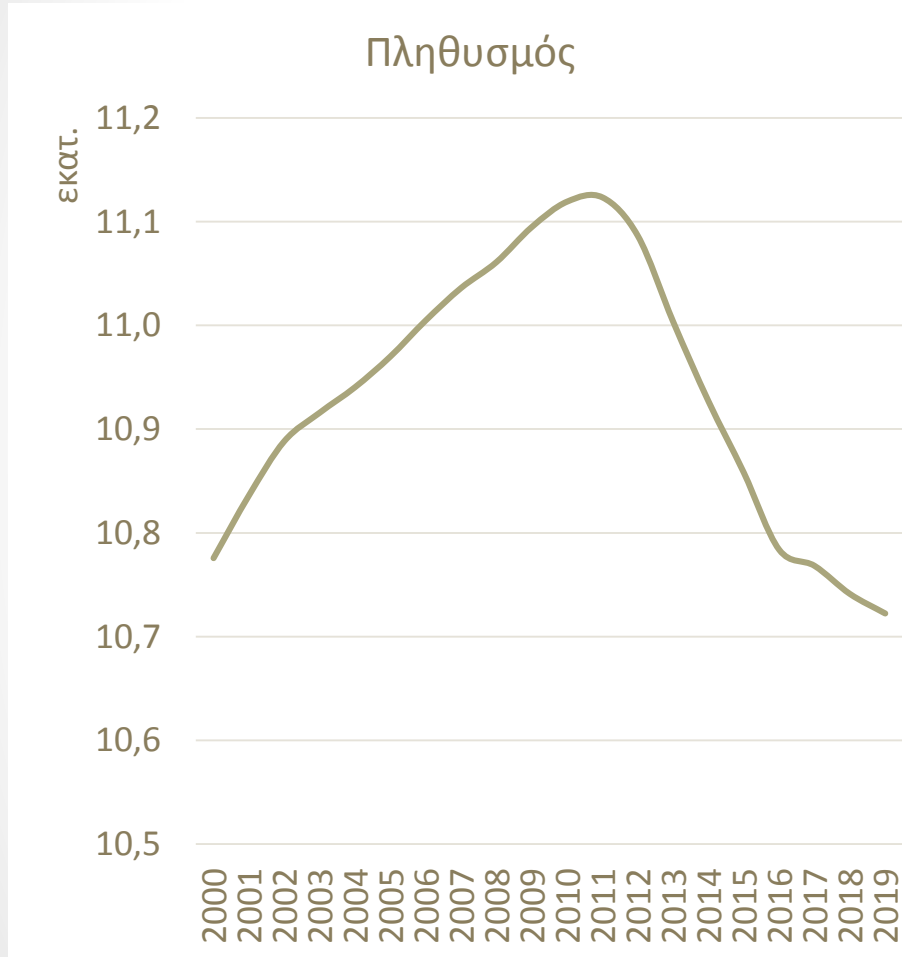
Τα ελληνικά νοικοκυριά καταγράφουν αρνητική αποταμίευση τα τελευταία χρόνια (τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση στην ΕΕ)

Πηγές: Eurostat/ELSTAT

Το αποταμιευτικό «κενό» των Ελληνικών νοικοκυριών την δεκαετία 2008-2017 κυμάνθηκε κατά μ.ό. σε 7,3 π.μ. του ετήσιου διαθέσιμου εισοδήματός τους, σωρευτικά περί τα €94 δισεκ.

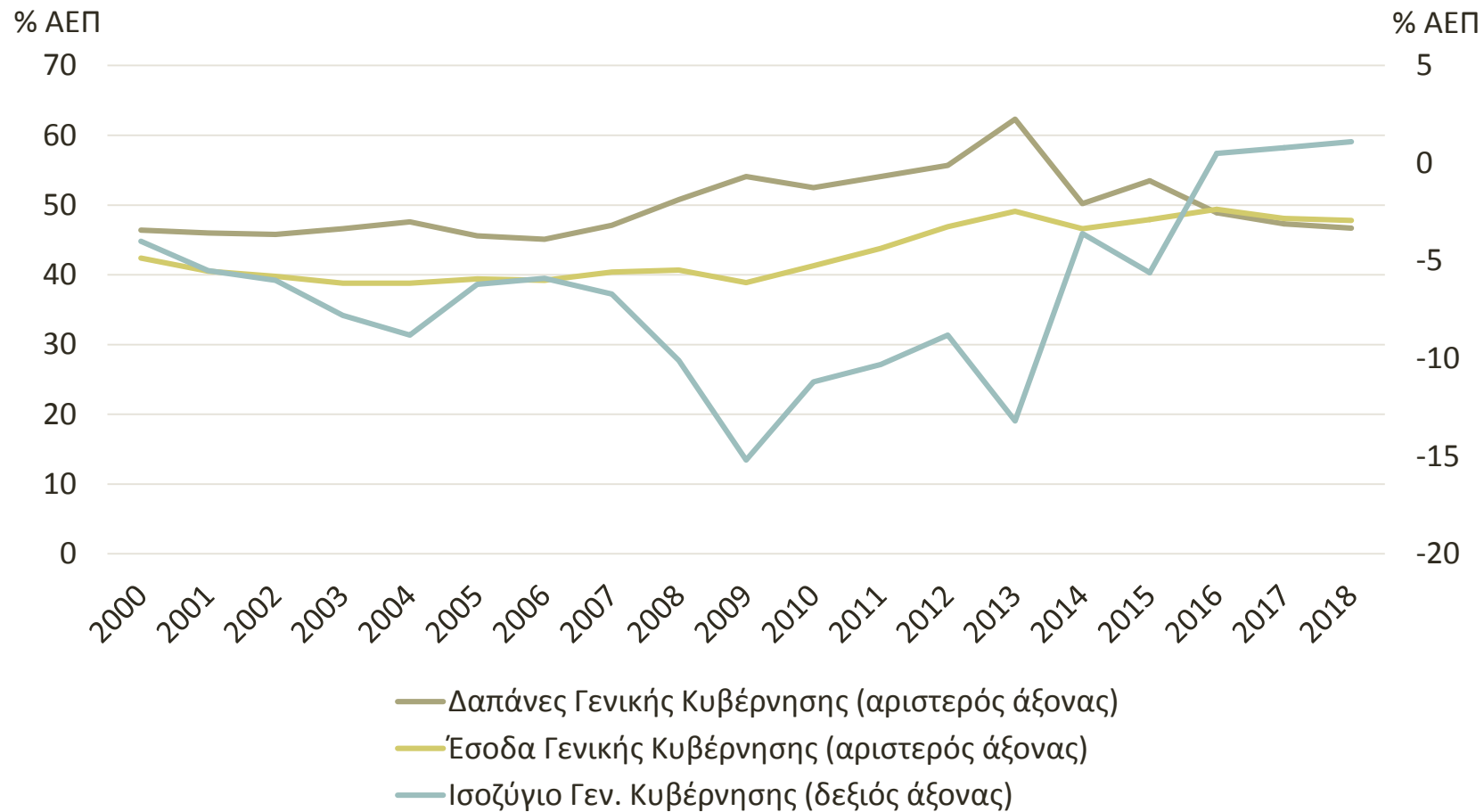
Δημογραφικές εξελίξεις

Πηγή: Eurostat

Δημόσιο ταμείο

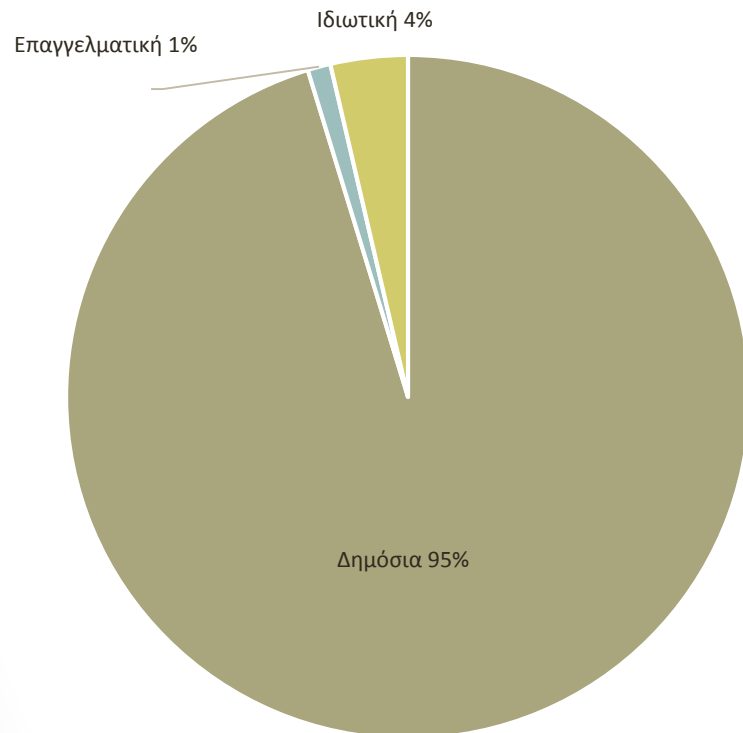
Δημοσιονομική προσαρμογή: έσοδα, δαπάνες και ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης

Πηγή: Eurostat. Ανάλυση IOBE

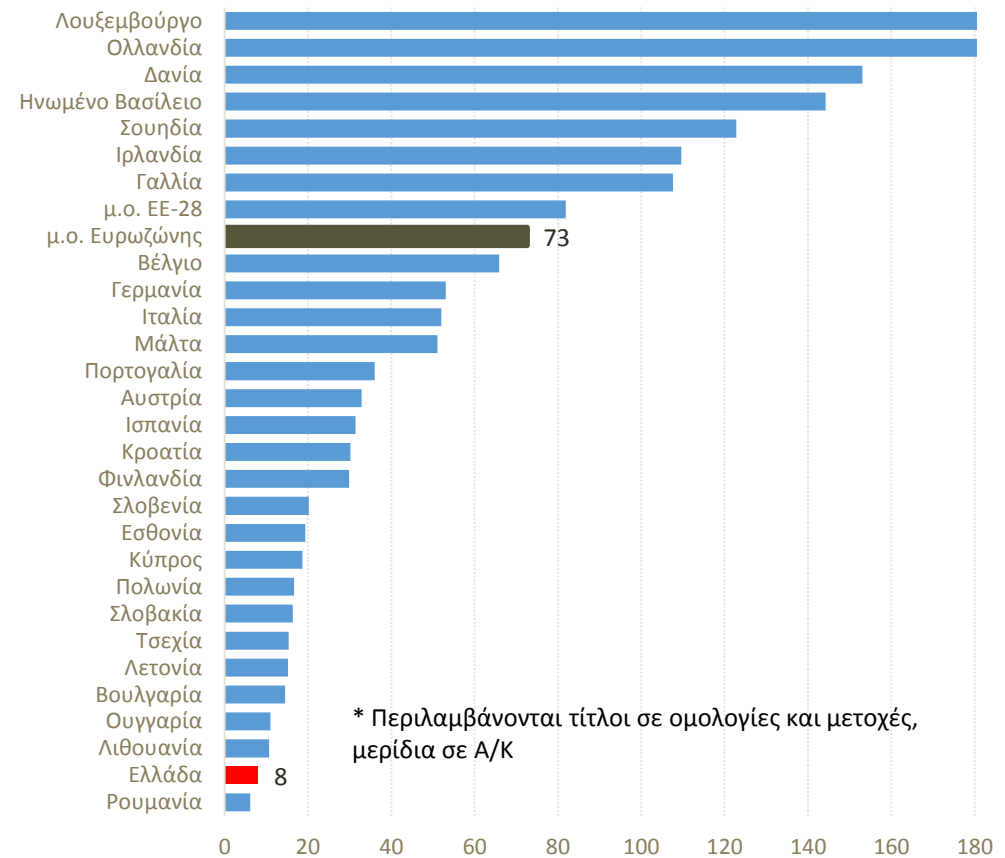
Πολύ μικρό το μέγεθος των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων στην Ελλάδα σήμερα

Πληρωμές για συντάξιμες εισφορές ανά πυλώνα του συστήματος

Πηγή: ΕΛΕΤΕΑ, ΕΑΕΕ

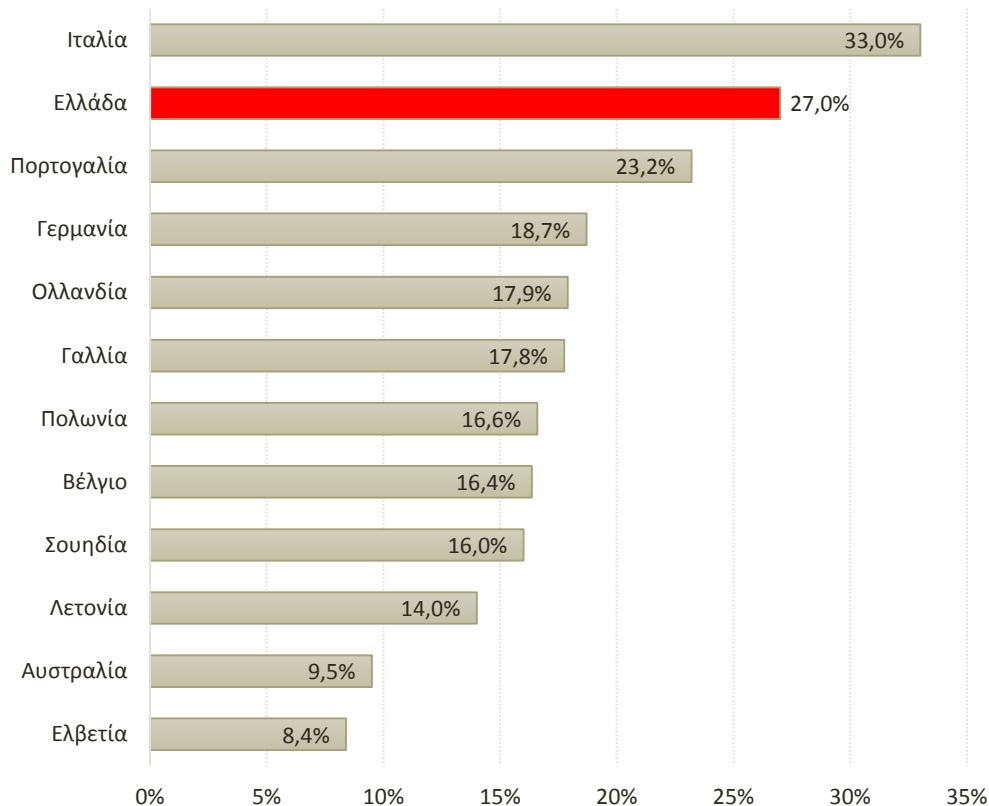
Αξία ενεργητικού Συνταξιοδοτικών Ταμείων & Ασφαλιστικών Εταιρειών, ως % του ΑΕΠ, 2017

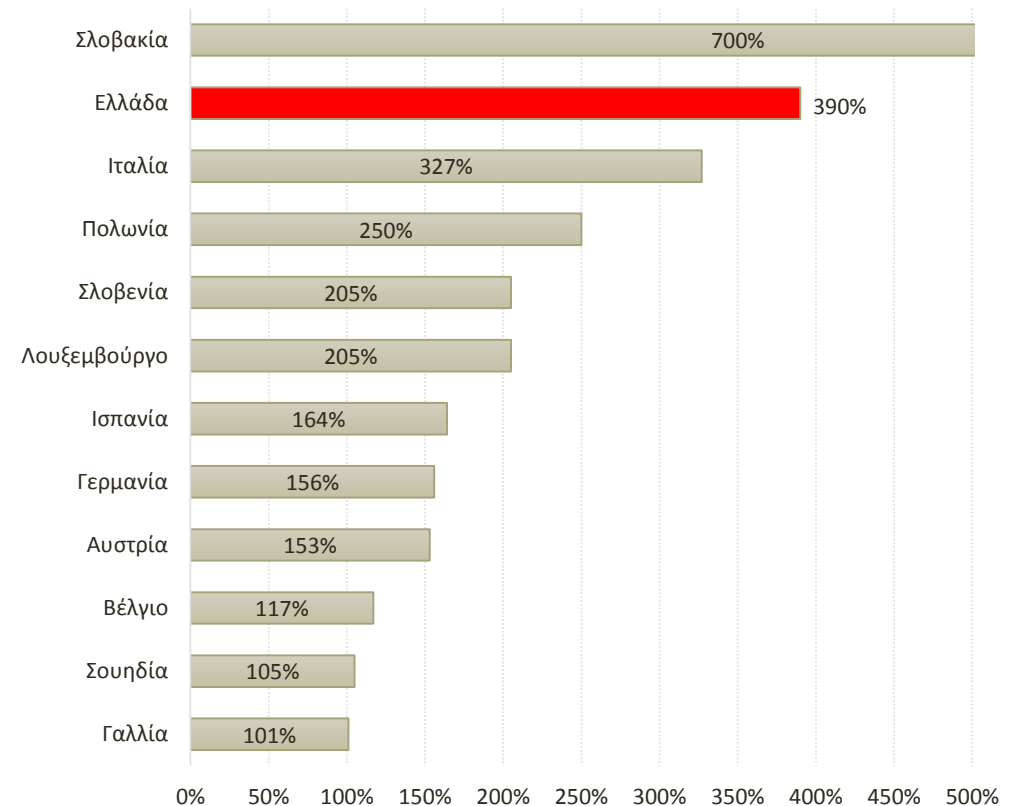
Τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων που είναι επενδυμένα στην κεφαλαιαγορά αντιστοιχούν σε μόλις 8% του ΑΕΠ

Οι εισφορές σύνταξης είναι πολύ υψηλές και το σύστημα είναι (σχεδόν) αποκλειστικά διανεμητικό

Υποχρεωτικές μη κεφαλαιοποιητικές εισφορές για σύνταξη

Ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών ως % μέσου εισοδήματος

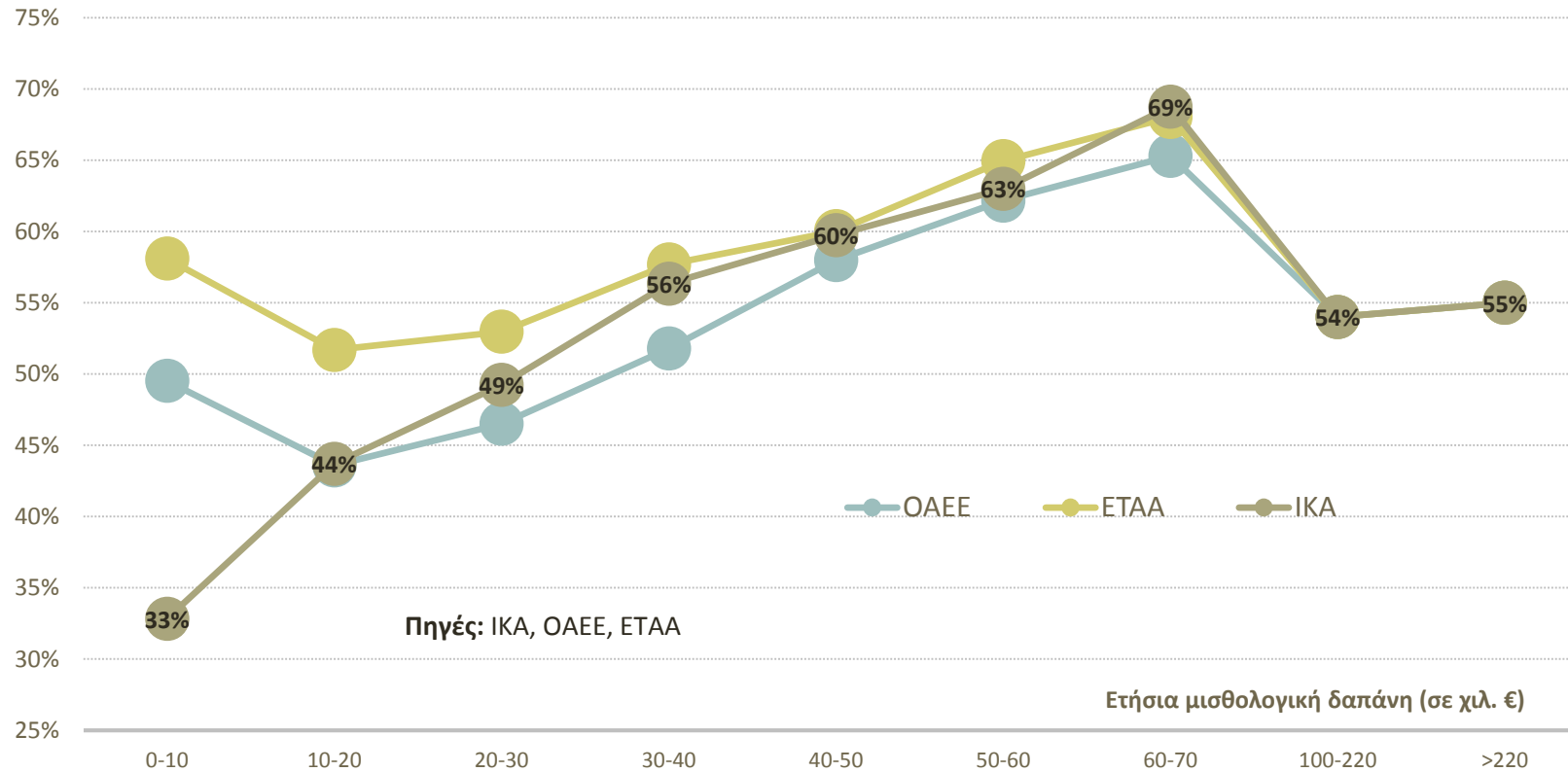

Πηγή: ΟΟΣΑ, Εθνικές Στατιστικές Αρχές

Πολύ υψηλό είναι και το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών:
3,9 φορές υψηλότερο από το μέσο εισόδημα

Η οριακή επιβάρυνση από φόρους και εισφορές στα ανώτερα μεσαία εισοδήματα είναι εξαιρετικά υψηλή

Οριακός συντελεστής επιβάρυνσης από φόρους & εισφορές, 2018

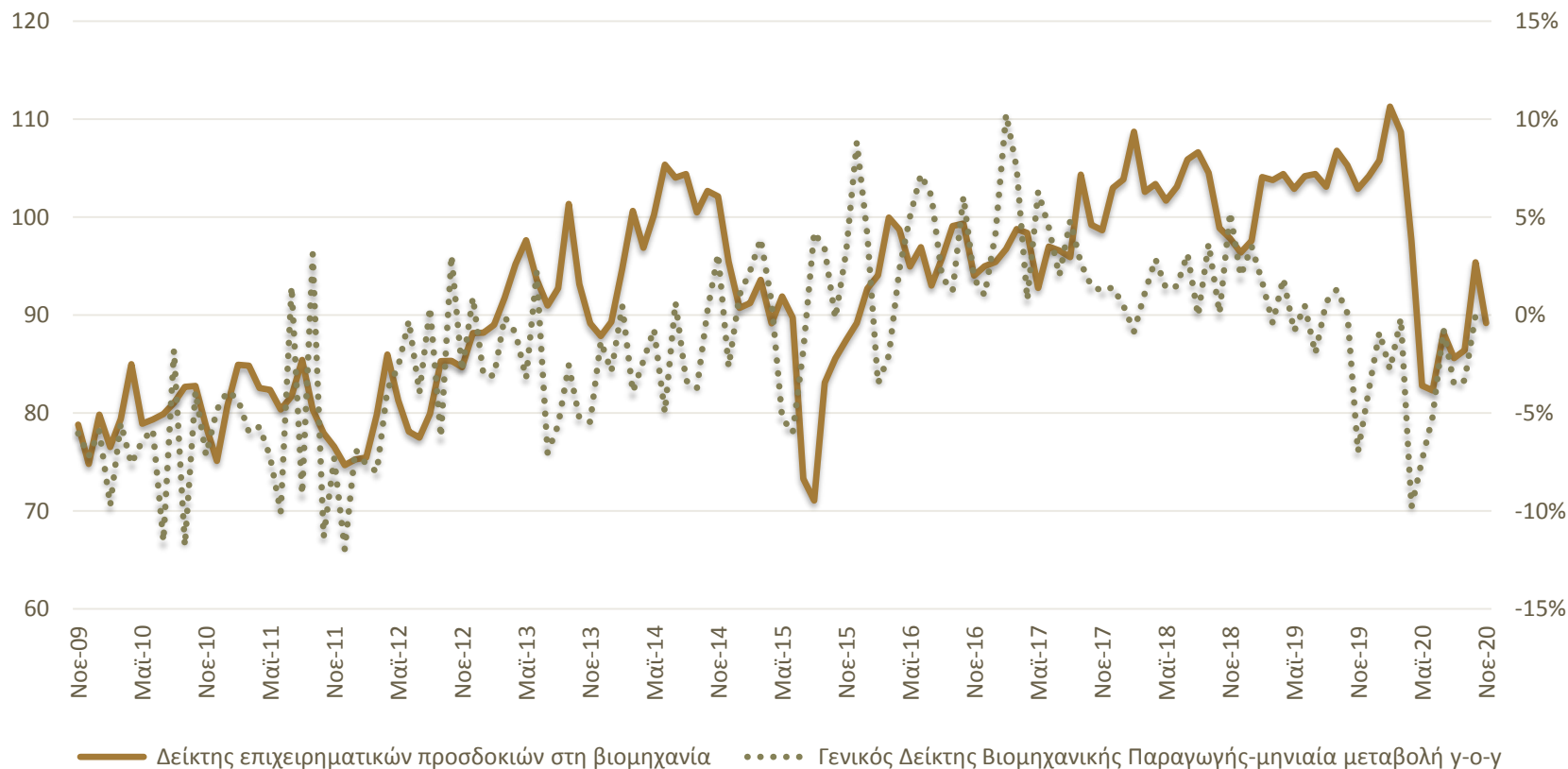

- Ιδιαίτερα υψηλό κόστος εργασίας στο εύρος €40-80 χιλ.
- Συνεισφέρει στη μετανάστευση εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες (brain-drain)
- Για κάθε τρία επιπλέον ευρώ που δαπανά η επιχείρηση ως επιβράβευση για τον εργαζόμενο, τα δύο ευρώ καταλήγουν σε φόρους και εισφορές

Μεταποίηση

Υποχώρηση επιχειρηματικών προσδοκιών και δείκτη βιομηχανικής παραγωγής

Εξασθένηση του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής κατά 3,3% τον Νοέμβριο (γ-ο-γ). Όμως, ανθεκτική μέσα στην πανδημία η βιομηχανία. Ήπια ενίσχυση 1,4% σε σύγκριση με τον Οκτώβριο.

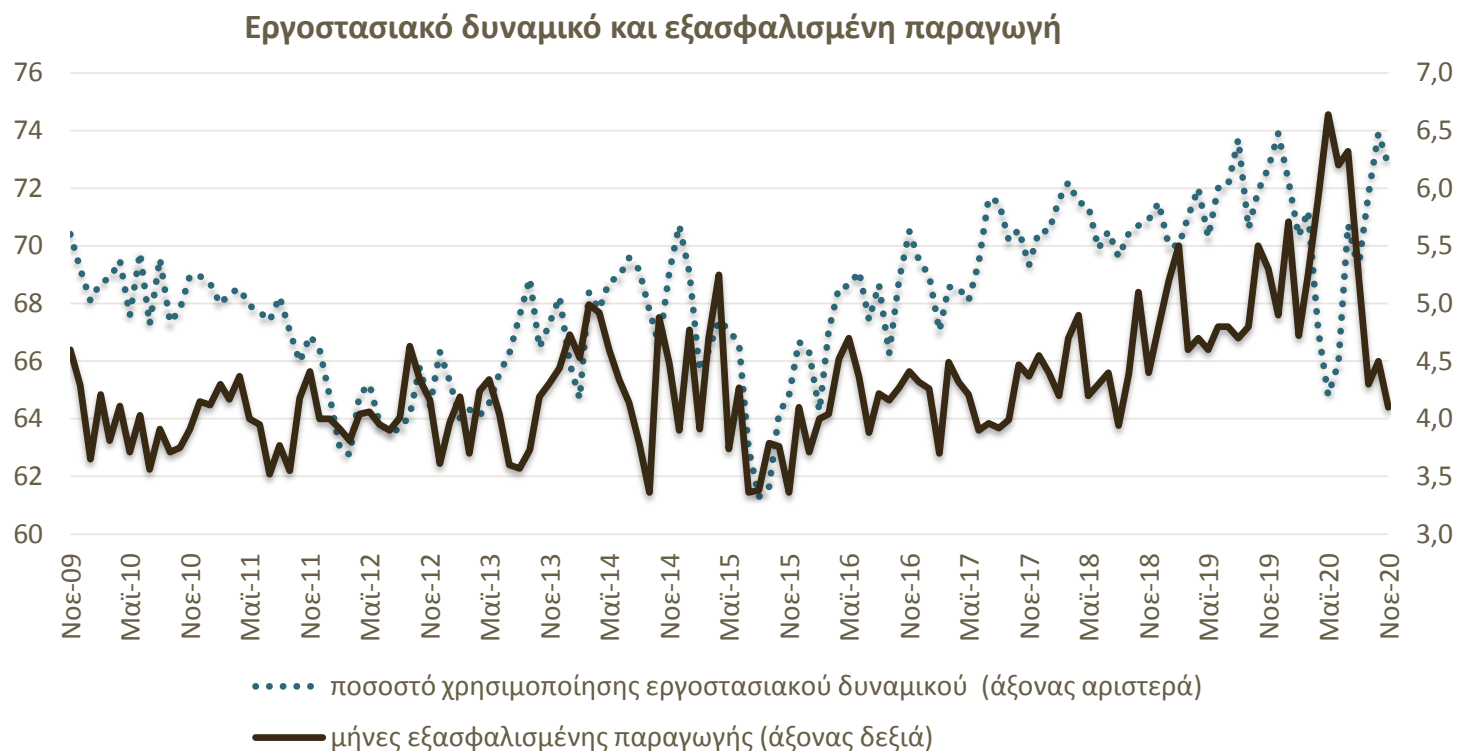

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 11/2020

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία υποχώρησε τον Νοέμβριο, στις 89,2 από 95,4 μονάδες τον Οκτώβριο, αποτυπώνοντας την αβεβαιότητα για την εξέλιξη του δεύτερου κύματος της πανδημίας.

Οριακή υποχώρηση εργοστασιακού δυναμικού και εξασφαλισμένης παραγωγής

Έπειτα από το υψηλό 12-ετίας ποσοστό του Δεκεμβρίου 2019, η αξιοποίηση του δυναμικού της βιομηχανίας υποχώρησε τον Νοέμβριο του 2020, οριακά πάνω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο (2001-2019:71,5%)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 11/2020

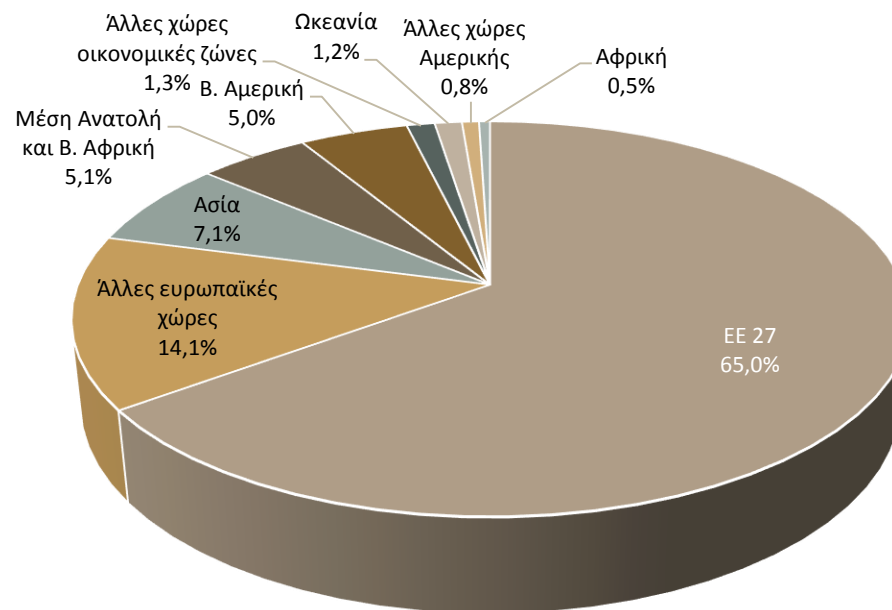
Οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής υποχώρησαν στους 4,1 μήνες τον Νοέμβριο, με το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού να ενισχύεται, στο 72,8% (από 73,9% τον Οκτώβριο).

Τα φαρμακευτικά προϊόντα κορυφαία εξαγόμενα προϊόντα, περιορισμένο εύρος προορισμών για τα βιομηχανικά προϊόντα

Τα Φαρμακευτικά προϊόντα (€201 εκατ.) και τα Φρούτα-Λαχανικά (€129 εκατ.) ξεχωρίζουν για τις εξαγωγές τους το β' τρίμηνο του 2020

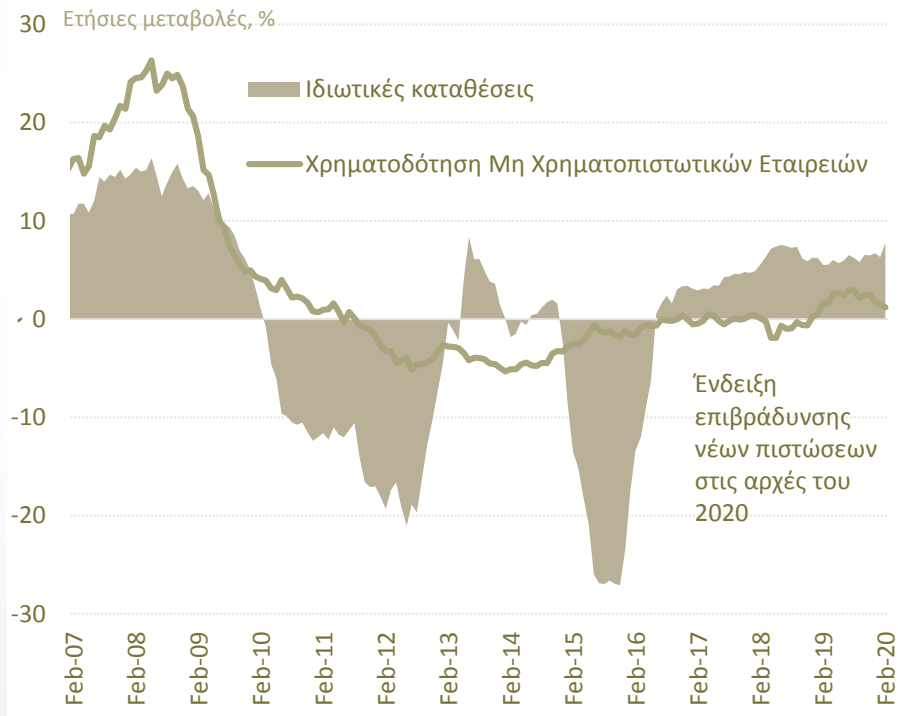
Πάνω από το 80% των βιομηχανικών προϊόντων προς ευρωπαϊκές χώρες, ενώ ένα 7,1% προς την Ασία το β' τρίμηνο του 2020

Πηγή: Eurostat, International Trade, ComExt, έως β' τριμ. 2020
 Σημ: Σε τρέχουσες τιμές, δεν περιλαμβάνονται τα πετρελαιοειδή

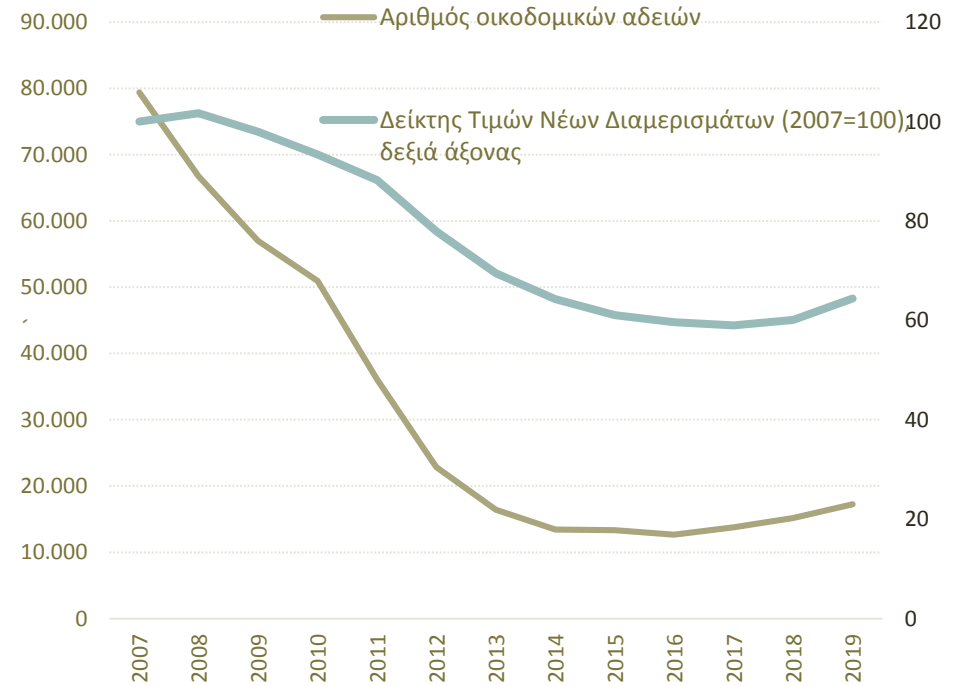
2019: έτος σταθεροποίησης των τραπεζών και ανάκαμψης δραστηριότητας σε κατασκευές

Οι ιδιωτικές καταθέσεις ενισχύονταν σταθερά τα τελευταία δύο έτη, μετά από δύο περιόδους ισχυρής διαταραχής, ενώ η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων επεκτάθηκε το 2019 έπειτα από 8 έτη συρρίκνωσης

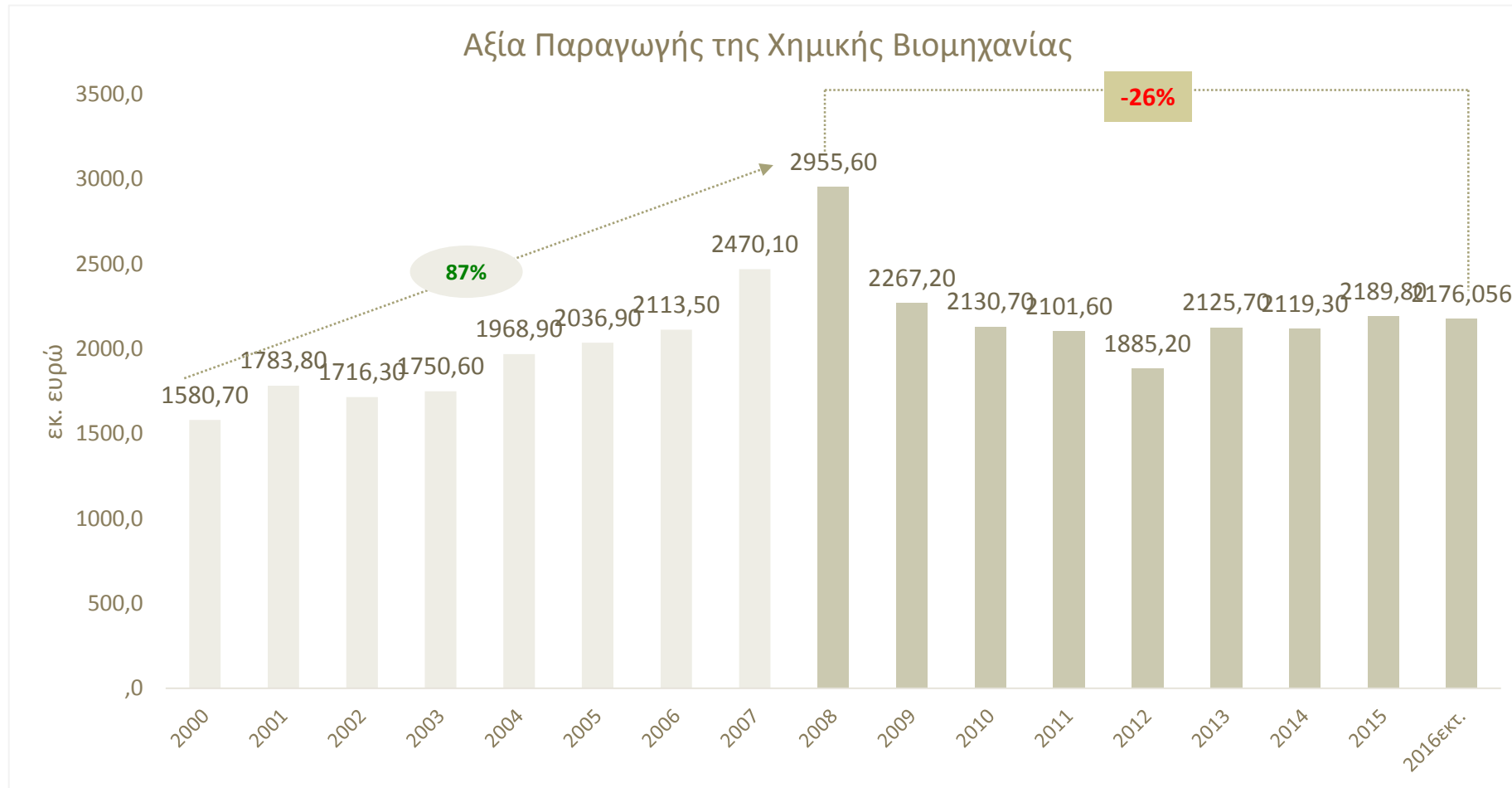
Πηγές: ΤΤΕ, ΕΛΣΤΑΤ

Ο κατασκευαστικός κλάδος έδειχνε σημάδια ανάκαμψης έπειτα από μια δεκαετία σωρευτικής συρρίκνωσης που άγγιξε το 85%

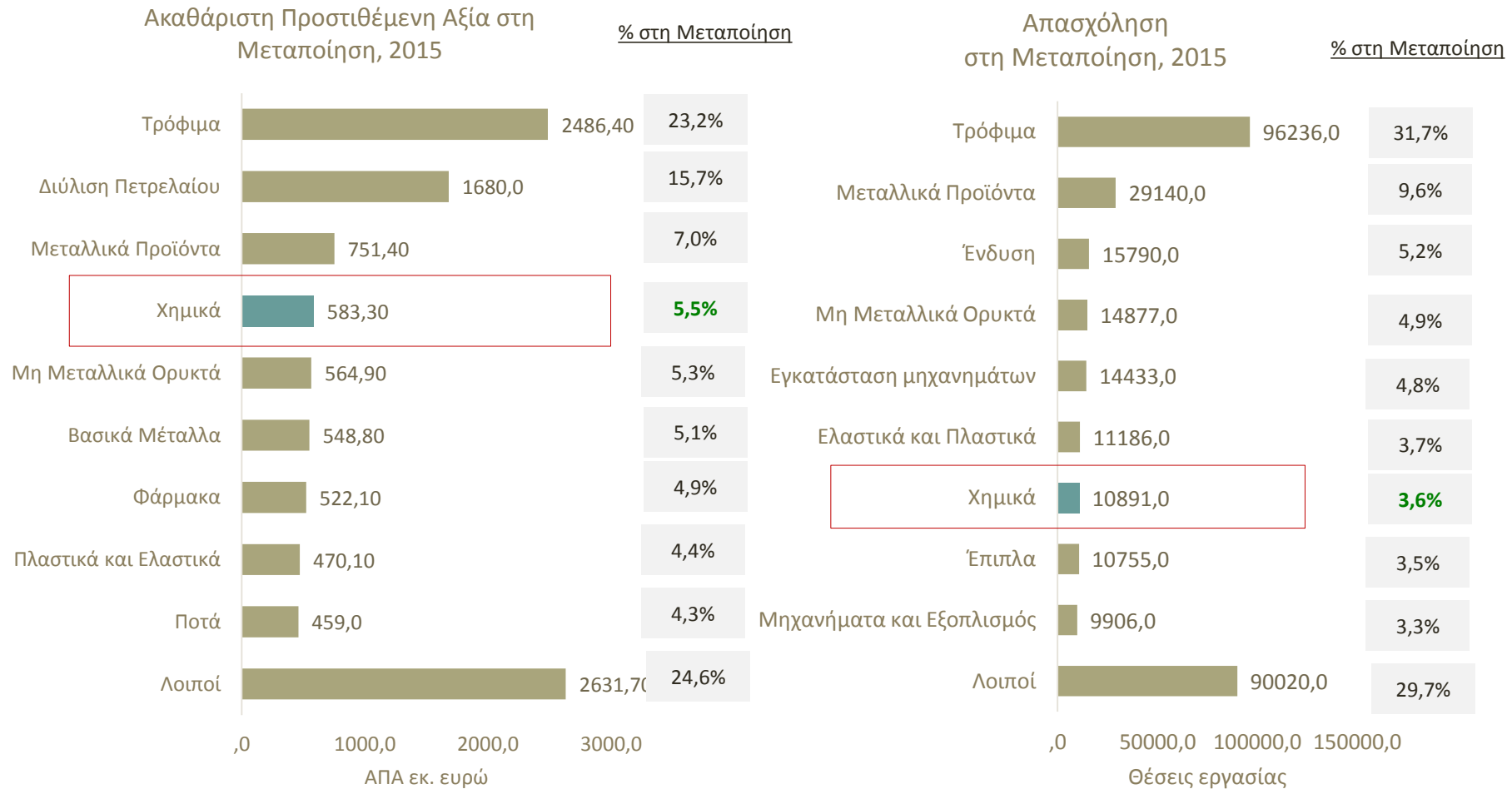
Χημική βιομηχανία

Η συνολική αξία παραγωγής της Χημικής Βιομηχανίας στην Ελλάδα ξεπερνά τα €2,1 δισ.

Η αξία παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων απώλεσε περίπου το ¼ του μεγέθους της μεταξύ 2008 και 2016

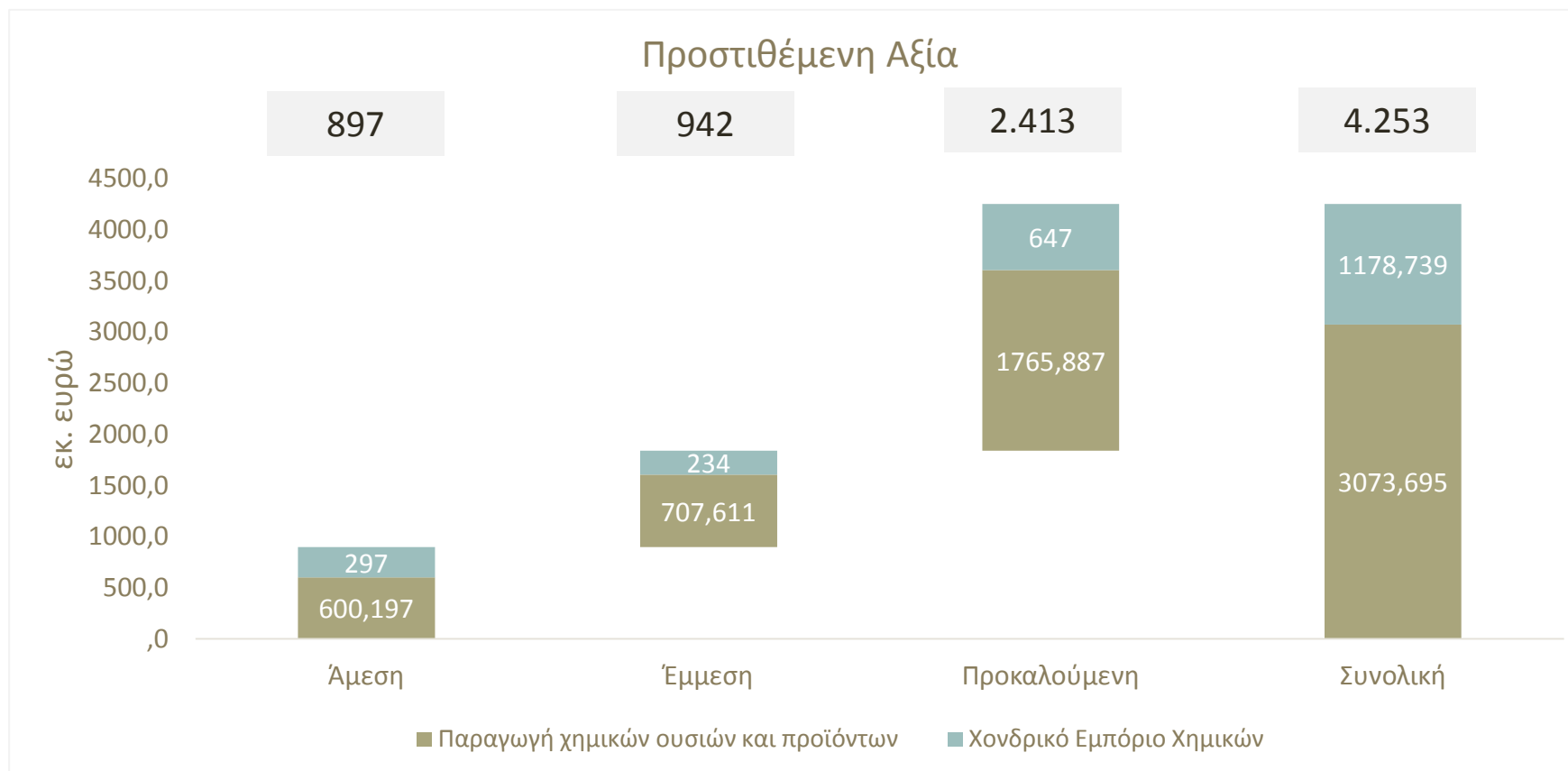
Η χημική βιομηχανία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της Μεταποίησης στην Ελλάδα σε όρους προστιθέμενης αξίας και απασχόλησης

Πηγή: Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

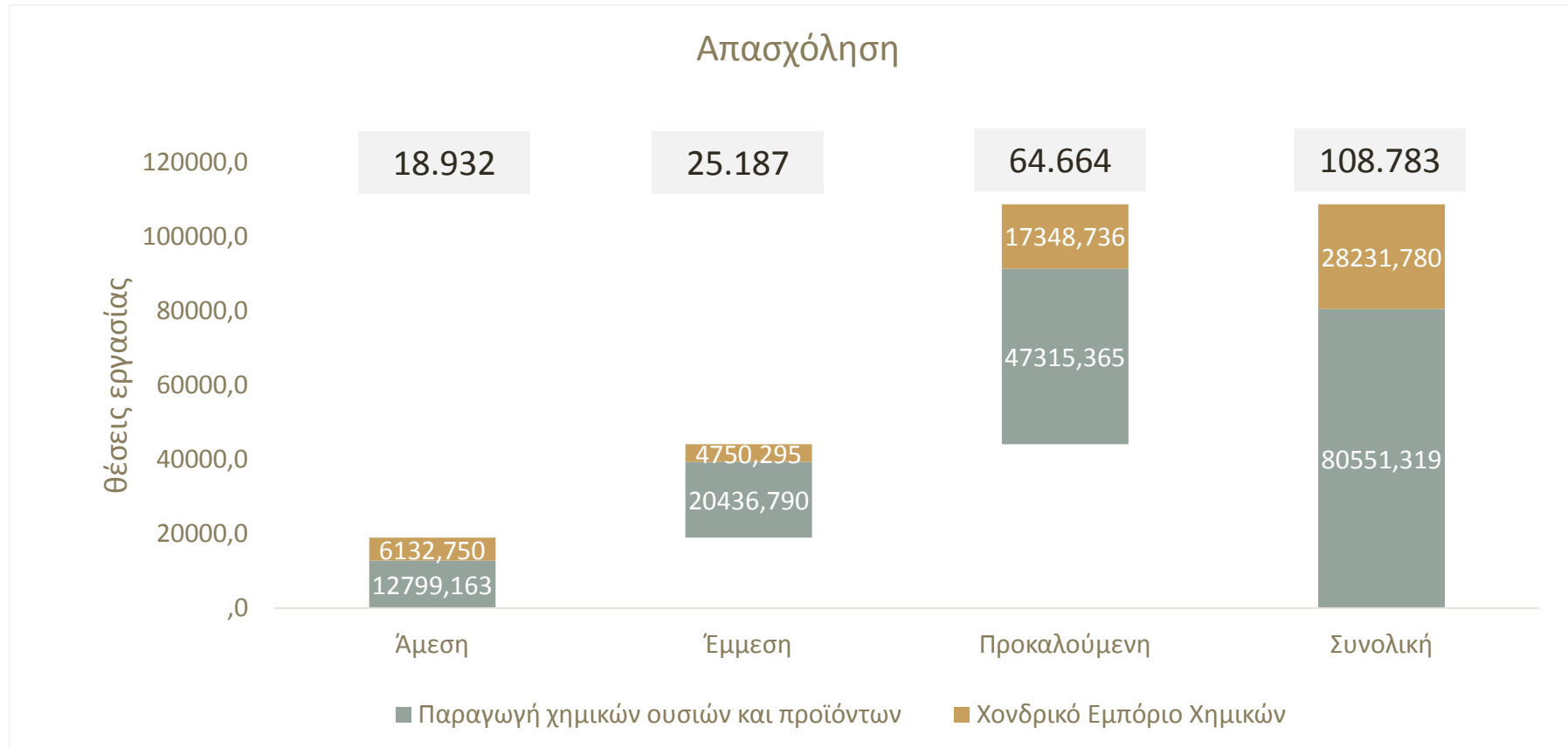
* Λόγω διαφορετικής μεθοδολογίας και εμπιστευτικότητας στοιχείων ενδέχεται να υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις με τα στοιχεία για την απασχόληση που παρουσιάστηκαν προηγουμένως.

Διασυνδέσεις του κλάδου παραγωγής και διανομής χημικών προϊόντων με τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας - περίπου €4,2 δισ. προστιθέμενης αξίας (2,4% του ΑΕΠ)...

Εκτιμάται ότι κάθε ευρώ δαπάνης για την αγορά χημικών προϊόντων αυξάνει το ΑΕΠ κατά €1,9

...και περίπου 109.000 θέσεις εργασίας σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την παραγωγή και το εμπόριο χημικών προϊόντων (3% της συνολικής απασχόλησης)

Κάθε θέση εργασίας στην παραγωγή και διανομή χημικών προϊόντων συνδέεται με 5,7 θέσεις εργασίας στην οικονομία

Ταμείο Ανάκαμψης

Προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της κρίσης, συντονισμένα μέτρα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δημοσιονομικά & χρηματοδότηση δημοσίου τομέα

- Δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης (NextGenerationEU), με προϋπολογισμό €750 δισεκ.
- Δημοσιονομικοί κανόνες: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενεργοποίησε για πρώτη φορά τη γενική ρήτρα προσωρινής διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για το 2020 και το 2021
- Καθίστανται επιλέξιμες οι δαπάνες που σχετίζονται με τον COVID-19 στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, άμεση ρευστότητα (ύψους €37 δισεκ.) από χρήματα που δεν έχουν ακόμη διατεθεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων 2014-2020. Η Ελλάδα θα αντλήσει πρόσθετα κεφάλαια ύψους €800 εκατ.
- Πρωτοβουλία στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (Support mitigating Unemployment Risks in Emergency - SURE). Η πρωτοβουλία θα παράσχει χρηματοδοτική βοήθεια συνολικού ύψους έως €100 δισεκ. με τη μορφή δανείων που χορηγούνται με ευνοϊκούς όρους.
- Δυνατότητα στήριξης των κρατών - μελών με πιστωτικές γραμμές, από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, σε περίπτωση που κάποια χώρα το αιτηθεί, που αντιστοιχούν έως και το 2% του ΑΕΠ κάθε χώρας, και που συνολικά θα μπορούσαν να φθάσουν τα €240 δισεκ.

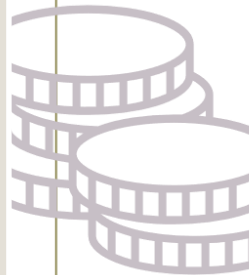
Νομισματικά & χρηματοδότηση ιδιωτικού τομέα

- ΕΚΤ: Πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης PEPP (Pandemic Emergency Purchase Programme) αρχικού προϋπολογισμού €750 δισεκ., που θα φτάσει τα €1,85 δισεκ. Για πρώτη φορά επιλέξιμα και τα ελληνικά κρατικά και εταιρικά ομόλογα
- ΕΚΤ: Χαλάρωση των κριτηρίων βάσει των οποίων αξιολογούνται ως επιλέξιμες οι εξασφαλίσεις τραπεζών. Οι ελληνικές τράπεζες αποκτούν πρόσβαση σε πηγές άντλησης φθηνής ρευστότητας έως και περίπου €13 δισεκ.
- Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: Συγκροτείται Ταμείο Εγγυήσεων ύψους €25 δισεκ., με στόχο την διευκόλυνση χρηματοδότησης των ΜΜΕ, εκτιμώμενου ύψους έως και €200 δισεκ., στοχευμένης για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας.
- Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: προτείνει πακέτο ύψους €40 δισεκ. για χρηματοδότηση των ΜμΕ, μέσα από υπάρχοντα εγγυοδοτικά σχήματα συγχρηματοδοτούμενα από τον Κοινοτικό Προϋπολογισμό (€20 δισεκ.), έκτακτες πιστωτικές γραμμές για κεφάλαιο κίνησης (€10 δισεκ.) και αγορές τιτλοποιημένων δανείων με εξασφάλιση (€10 δισεκ.)

Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη

- Με στόχο την εκκίνηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης και την προστασία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στις 26 Μαΐου 2020 ένα εκτεταμένο σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη**, το οποίο βασίζεται στην αξιοποίηση του προϋπολογισμού της ΕΕ.
- **Στις 21 Ιουλίου 2020**, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν σχετικά με το **σχέδιο ανάκαμψης και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027**.
- Στη συνέχεια, θα πραγματοποιηθούν **διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, προκειμένου να περατωθούν επειγόντως οι εργασίες για όλες τις νομικές πράξεις.
- Η **απόφαση για τους ιδίους πόρους**, μόλις εκδοθεί, θα πρέπει να εγκριθεί από τα κράτη-μέλη το συντομότερο.

Πηγές: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/>
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_el

Next Generation EU

Ένα νέο μέσο ανάκαμψης €750 δισεκ. το οποίο θα ενισχύσει τον προϋπολογισμό της ΕΕ με νέα χρηματοδότηση που θα αντληθεί από τις χρηματοπιστωτικές αγορές

Ενισχυμένος μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ

2021-2027: (€1074,3 δισεκ.)

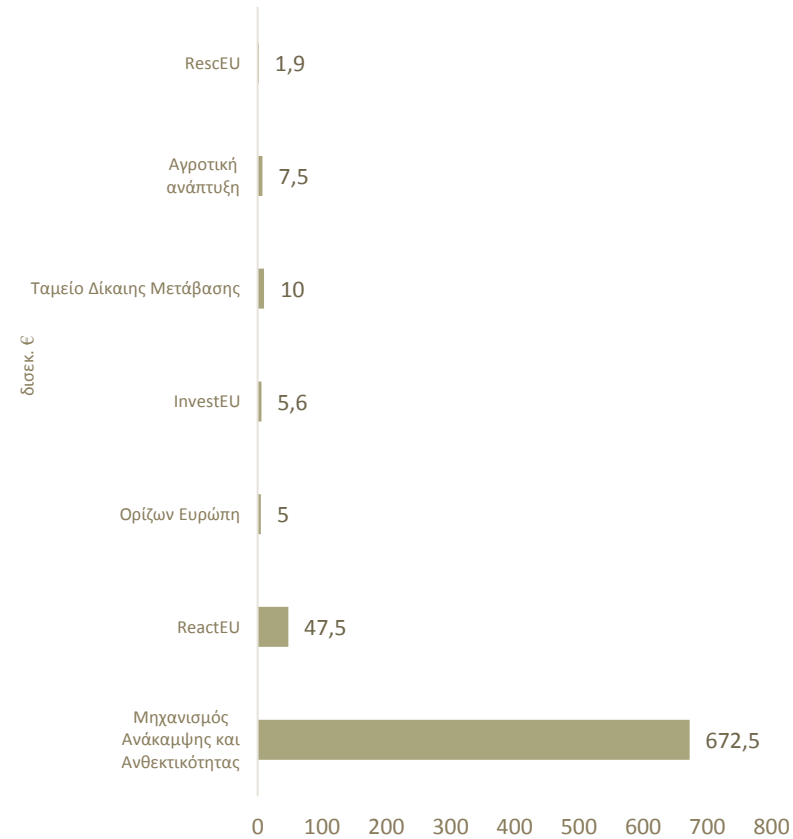
Σύνολο
€1824,3 δισεκ.

Για την ανάκαμψη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα εκτεταμένο σχέδιο τον Μάιο του 2020

Ευρεία δέσμη παρεμβάσεων συνολικού ύψους €1.824,3 δισεκ., που συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, €1.074,3 δισεκ., και έκτακτο χρηματοδοτικό μέσο «Next Generation EU» (NGEU), €750 δισεκ., το οποίο εγχωρίως αποκαλείται Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης (ΕΤΑ).

- Η δέσμη θα στηρίξει κυρίως τις επενδύσεις σε πράσινη ανάπτυξη και ψηφιακή μετάβαση.
- Οι πόροι του ΕΤΑ θα προέλθουν από δανεισμό κεφαλαίων από τις κεφαλαιαγορές και η άντληση δανείων θα παύσει έως τα τέλη του 2026.
- Τα δανειακά κεφάλαια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δάνεια συνολικού ύψους έως €360 δισεκ. και επιχορηγήσεις έως €390 δισεκ.
- Οι νομικές δεσμεύσεις για προγράμματα του ΕΤΑ ολοκληρώνονται την 31^η Δεκεμβρίου 2023. Οι σχετικές πληρωμές θα γίνουν έως την 31^η Δεκεμβρίου 2026.
- Συνολικά η Ελλάδα προβλέπεται να ωφεληθεί από το ΕΤΑ με €32 δισεκ., εκ των οποίων €19,3 δισεκ. αφορούν σε επιχορηγήσεις και €12,7 δισεκ. σε δάνεια.

Κατανομή προϋπολογισμού Ταμείου Ανάκαμψης

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Ανακοίνωση 21 Ιουλίου 2020, EUCO 10/20

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) αποτελεί το κεντρικό εργαλείο του Ταμείου Ανάκαμψης (89,7% των πόρων)

Τα κράτη-μέλη πρέπει να καταρτίσουν Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) προκειμένου να λάβουν χρηματοδοτική στήριξη μέσω του ΜΑΑ και να τα υποβάλουν έως το τέλος Απριλίου 2021

Τα Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης περιλαμβάνουν μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά προγράμματα έως το 2026, καθώς και τους σχετικούς στόχους, τα ορόσημα και το εκτιμώμενο κόστος

Θα βασιστούν στις προτεραιότητες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Περισσότερο από το 37% των κονδυλίων θα πρέπει να αφορούν στην πράσινη μετάβαση και τουλάχιστον το 20% στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Επιλέξιμες προς ενίσχυση θεωρούνται οι παρεμβάσεις που τέθηκαν σε ισχύ από την 1η Φεβρουαρίου 2020

Τα κονδύλια θα εκταμιεύονται εφόσον η υλοποίηση των σχεδίων συμβαδίζει ικανοποιητικά με τα ορόσημα και τους στόχους που προβλέπονται στα οικεία ΕΣΑΑ.

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες που υποστηρίζει ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πηγή: Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM/2020/575) Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021

Θεμελιώδη στοιχεία της πολιτικής για την ανάκαμψη

Τα κεφάλαια που θα διατεθούν μέσω του Next Generation EU θα διοχετεύονται μέσω των προγραμμάτων της ΕΕ στον ανανεωμένο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ:

Πράσινη Μετάβαση

- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με την ταχεία ανάπτυξη της **ανανεώσιμης ενέργειας και του υδρογόνου**,
- **Ανακαινίσεις κτιρίων** και υποδομών για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- **Πράσινη και έξυπνη μετάβαση στις μεταφορές**
- Έμφαση στην **κυκλική οικονομία**
- Διαχείρισης των **υδάτων και της βιοποικιλότητας**.
- Εξασφάλιση **δίκαιης πράσινης μετάβασης**

Ψηφιακή μετάβαση και παραγωγικότητα

- Βελτίωση **συνδεσιμότητας**
- Ανάπτυξη **ψηφιακών δεξιοτήτων** σε όλα τα επίπεδα με έμφαση στην **μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς**
- **Ψηφιοποίησης των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης**
- **Ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων**
- Οικοδόμηση και την ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων αιχμής όπως η **τεχνητή νοημοσύνη** και η πληροφορική υψηλών επιδόσεων

Δικαιοσύνη

- **Ισότιμη πρόσβαση στην εργασία και την εκπαίδευση** για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.
- Διασφάλιση **ποιοτικής ιατροφαρμακευτικής** περίθαλψης ισότιμα κοινωνικά προσβάσιμης
- Στήριξη αποτελεσματικών πολιτικών για την **ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής**
- Συστήματα **τεχνητής νοημοσύνης**
- Μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την **εργασία σε λιγότερο στρεβλωτικούς φόρους**

Μακροοικονομική σταθερότητα

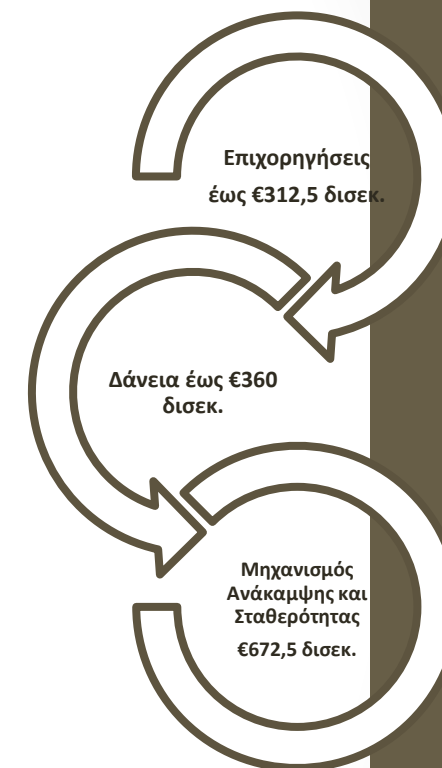
- Παροχή στοχευμένης και **προσωρινής δημοσιονομικής στήριξη το 2021**, με **δεδομένη την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής**
- Η **βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών** θα είναι σημαντική για την τόνωση του αναπτυξιακού δυναμικού και τη **στήριξη του οικονομικού μετασχηματισμού**.
- Κατάλληλα μέτρα για να διασφαλιστούν **οι ομαλές εξελίξεις όσον αφορά το ιδιωτικό χρέος**

Κατανομή ενισχύσεων από το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού Σταθερότητας και Ανάπτυξης (€672,5 δισεκ. ή 89,7% του Next Generation EU)

Τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν **σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας**, τα οποία θα καθορίζουν μια συνεκτική δέσμη μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών έργων, προκειμένου να υποστηριχθούν από τον ΜΜΑ με βάση οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που θα οριστικοποιηθούν στις τελικές συμφωνίες.

- **Επιχορηγήσεις:** το μέγιστο δυνατό ποσό ανά κράτος-μέλος θα προκύψει βάσει προκαθορισμένης κλείδας κατανομής, η οποία δεν έχει προσδιοριστεί ακόμα και θα λαμβάνει υπόψη τον πληθυσμό, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και την ανεργία. Η κλείδα θα δίνει έμφαση στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση, ιδίως εκείνες με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και υψηλή ανεργία.
- **Δάνεια:** πόροι για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των δημόσιων επενδύσεων των κρατών-μελών, βάσει των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας τα οποία θα υποβάλλουν. Τα δάνεια για κάθε κράτος-μέλος δεν θα υπερβαίνουν το 6,8% του ΑΕΕ, εκτός από εξαιρετικές περιστάσεις και υπό την προϋπόθεση πως υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι.

Πηγές: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Σημείωμα 21 Ιουλίου 2020, EUCO 10/20, (διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/media/45132/210720-euco-final-conclusions-el.pdf>), <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

Διαδικασία πληρωμών μέσω του Μηχανισμού

Οι επιχορηγήσεις και τα δάνεια θα εκταμιεύονται σε δόσεις, κατά το πέρας των στόχων και των οροσήμων που ορίζονται από τα κράτη-μέλη στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

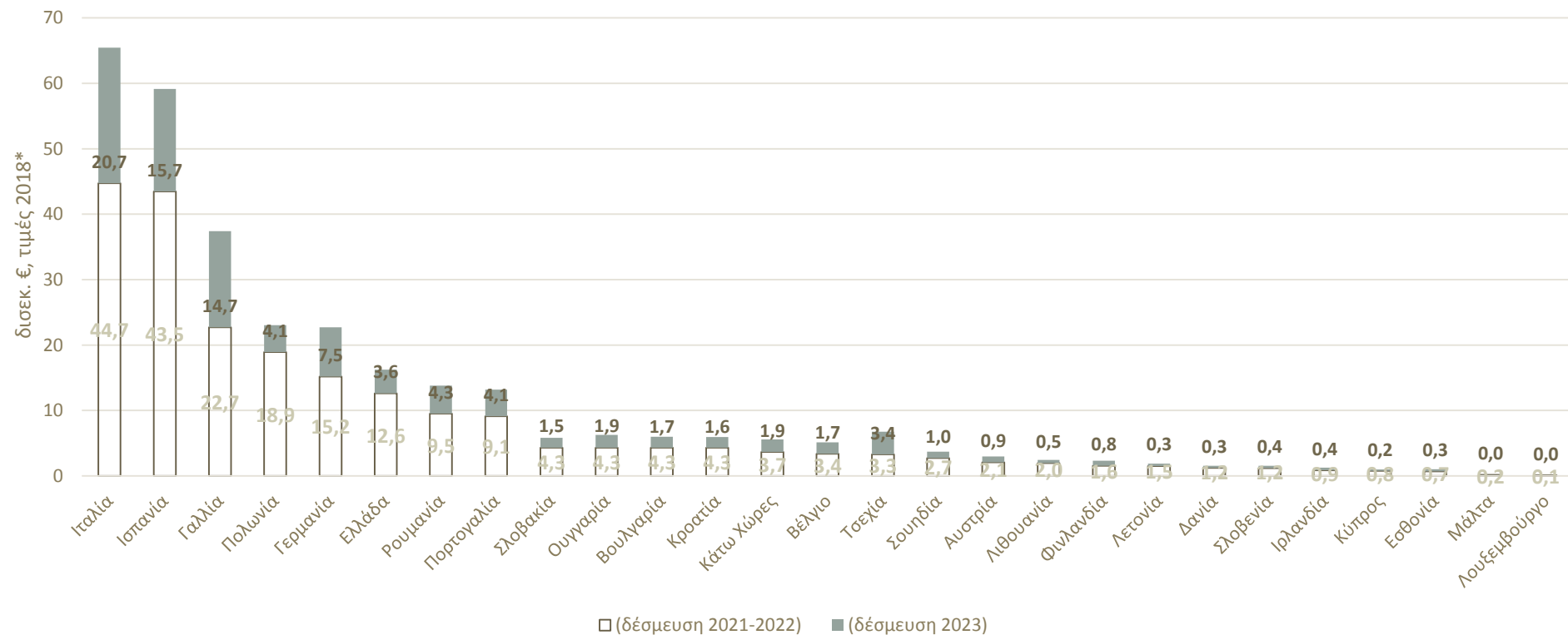
Τα κράτη-μέλη μπορούν να υποβάλουν σχέδια μέχρι το 2022, το αργότερο έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους, αλλά θα μπορούσαν ήδη να υποβάλουν ένα προσχέδιο μαζί με το εθνικό σχέδιο προϋπολογισμού τους τον Οκτώβριο του 2020. Για την άμεση παροχή στήριξης, τα κράτη-μέλη ενθαρρύνονται να υποβάλουν το πρώτο τους σχέδιο ήδη φέτος. Η εκταμίευση των δανείων θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2026.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_1659

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Κατανομή επιχορηγήσεων μεταξύ χωρών

Η Ελλάδα μπορεί να απορροφήσει έως €16,2 δισεκ. από τις επιχορηγήσεις του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

*Τα ποσά είναι υπό αναθεώρηση

Πηγή: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe/pillars-next-generation-eu_el

Αναπτυξιακό σχέδιο

Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία

Επιλεγμένα σημεία της τελικής έκθεσης

Χριστόφορος Πισσαρίδης, Καθηγητής LSE και Πανεπιστημίου Κύπρου, Βραβείο Nobel Οικονομικών 2010

Νίκος Βέττας, Γενικός Διευθυντής IOBE, Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημήτρης Βαγιανός, Καθηγητής LSE

Κώστας Μεγήρ, Καθηγητής Yale

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2020

Εξαγωγικοί τομείς

	Εξαγωγές ως % του ΑΕΠ, Ελλάδα, 2019	Εξαγωγές ως % του ΑΕΠ, ΕΕ-9, 2019
Σύνολο εξαγωγών	37,2	65,5
Αγροτικά προϊόντα, τρόφιμα και πρώτες ύλες	4,4	6,4
Πετρελαιοειδή	6,3	3
Βιομηχανικά προϊόντα	9,2	38,2
Μεταφορές (κυρίως θαλάσσιες)	7,5	4,5
Τουρισμός	7,8	4,0
Λοιπές υπηρεσίες (υγείας, παιδείας, πληροφορικής, κλπ)	2	9,3

ΕΕ-9: Χώρες της ΕΕ πληθυσμιακά συγκρίσιμες με την Ελλάδα: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Δανία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Σουηδία και Τσεχία.

Σημαντική υστέρηση στις εξαγωγές, ιδιαίτερα στις εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων.

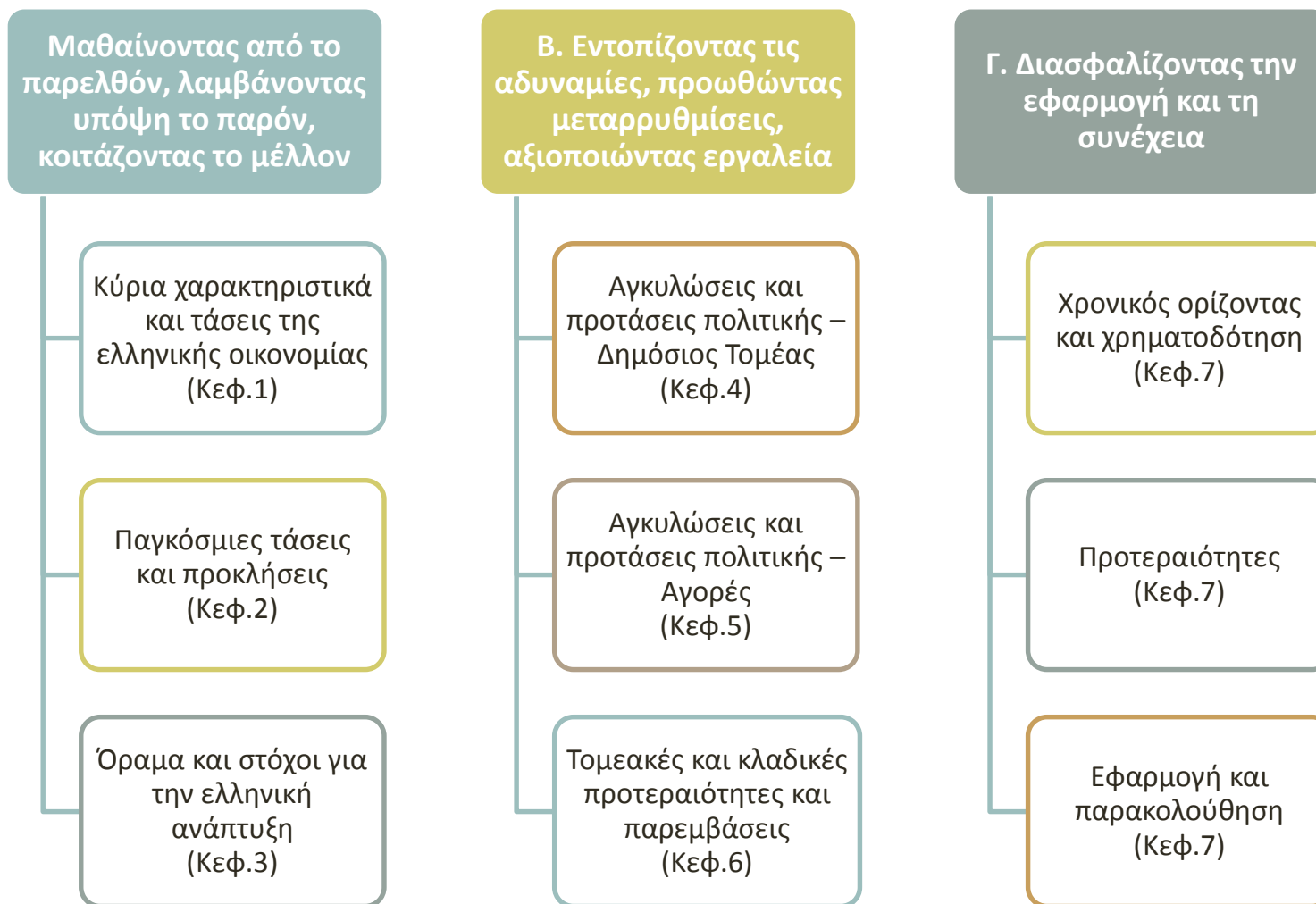
Κύρια σημεία της προσέγγισης (I)

- Η συστηματική αύξηση των **εισοδημάτων** πρέπει να στηρίζεται σε αύξηση της παραγωγικότητας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.
- Απαραίτητη για την αύξηση της **παραγωγικότητας** είναι η αύξηση των επενδύσεων και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- Στην αύξηση της **συμμετοχής στην αγορά εργασίας**, θα συμβάλλουν αλλαγές στη δομή του φορολογικού και ασφαλιστικού συστήματος, και στοχευμένα μέτρα όπως η αναβάθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Μεταρρυθμίσεις που κάνουν πιο αποτελεσματική τη λειτουργία των αγορών και του δημόσιου τομέα, ευνοούν συνολικά την **κοινωνική συνοχή** και ιδίως τα περισσότερα αδύναμα νοικοκυριά. Ειδική στόχευση στους νέους και στις γυναίκες.

Κύρια σημεία της προσέγγισης (II)

- Η αύξηση της παραγωγικότητας συμβαδίζει με την αύξηση των εξαγωγών. Δεδομένου του μεγέθους της εσωτερικής αγοράς, η **εξωστρέφεια** επιτρέπει στις επιχειρήσεις να έχουν μέγεθος και εξειδίκευση που οδηγεί σε μείωση κόστους και αύξηση ποιότητας των προϊόντων τους.
- Η εξωστρέφεια συνδέεται με αυξημένη **συμμετοχή της τεχνολογίας στην παραγωγή**, που υποβοηθείται από μέτρα υποστήριξης της έρευνας και των επενδύσεων σε καινοτομία.
- Το αναπτυξιακό σχέδιο υποστηρίζει την **περιβαλλοντική και ψηφιακή αναβάθμιση**, κατευθύνσεις συμβατές με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σημαντικές για την Ελλάδα.

Δομή της Έκθεσης για το νέο Σχέδιο Ανάπτυξης

Μακροοικονομική ισορροπία: 2020-2030

	2019	Status quo	Θετικό σενάριο
Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ (ετήσιο %, 2020-2030)	1,9	1,7	3,5
Αύξηση της απασχόλησης (ετήσιο %, 2020-2030)		0,2	1
Αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας (ετήσιο %, 2020-2030)		1,5	2,5
Εξαγωγές ως % του ΑΕΠ (2030)	37,2	44,5	50,5
ΑΕΠ κατά κεφαλήν ως % του μέσου όρου της ΕΕ (2030)	67	68	81
Ανεργία (% , 2030)	17	9	7

Θετικό σενάριο

Αύξηση του %
απασχόλησης

- Μείωση της ανεργίας: 17,2% → 7%.
- Αύξηση του % συμμετοχής στην αγορά εργασίας: Γυναίκες και ηλικιακές ομάδες 20-24 και 55-64 → μ.ο. ΕΕ.
- Μείωση του πληθυσμού ηλικίας εργασίας: Κατά 7,5%.

Αύξηση της
παραγωγικότητας της
εργασίας

- Αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής (TFP): 1% ετησίως.
 - Εφικτός στόχος – επιτεύχθηκε την περίοδο 1995-2002.
- Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων (δημοσίων και ιδιωτικών): 12,3% του ΑΕΠ → 17,5% (μ.ο. ΕΕ).

Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής

Αξιοπιστία

- Μακροπρόθεσμα **συστηματικά, αλλά ήπια και ρεαλιστικά πρωτογενή πλεονάσματα**, με βαθμό ευελιξίας
- Μεσοπρόθεσμα ήπια πτωτική τροχιά δημοσίου χρέους

Συνέπεια στο ύψος δημοσίων δαπανών και εσόδων

- Μεσοπρόθεσμα **αύξηση τους με χαμηλότερο ρυθμό από το ΑΕΠ**

Δημοσιονομικό μείγμα που στηρίζει το αναπτυξιακό υπόδειγμα

- **Δαπάνες:** ενίσχυση του ΠΔΕ, ειδικά με ισχυρή αναπτυξιακή επίδραση, σε αντιδιαστολή με γενικές λειτουργικές ή συνταξιοδοτικές δαπάνες, αλλαγή προτεραιοτήτων για την απασχόληση στον δημόσιο τομέα
- **Έσοδα:** διεύρυνση της φορολογικής βάσης έτσι ώστε να κατανεμηθούν δικαιότερα τα βάρη, με στοχευμένα κίνητρα για ηλεκτρονικές πληρωμές, σε αντιδιαστολή με την υπέρμετρα επιβαρυσμένη φορολογικά μισθωτή εργασία

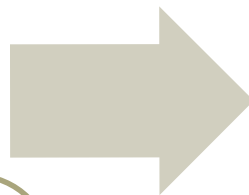
Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών μέτρων στήριξης της ανάκαμψης

- Βραχυπρόθεσμα, δημιουργείται **δημοσιονομικός χώρος** που είναι κρίσιμο να αξιοποιηθεί με υψηλό αναπτυξιακό πολλαπλασιαστή.

2020-2030: Δύο υπο-περίοδοι

Πρώτο μισό της δεκαετίας

- Σημαντική αναπτυξιακή δυναμική από:
 - Ευρωπαϊκούς και εθνικούς δημόσιους πόρους.
 - Επενδύσεις σε υποδομές.
 - Μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της παραγωγικότητας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.
 - Μόχλευση ιδιωτικών πόρων (π.χ. ΣΔΙΤ, Αναπτυξιακή Τράπεζα).
- Μείωση ανεργίας και επενδυτικού κενού.

Δεύτερο μισό της δεκαετίας

- Αναπτυξιακή δυναμική κυρίως από ιδιωτικούς πόρους.
 - Λιγότεροι Ευρωπαϊκοί πόροι, και αυξημένες απαιτήσεις αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους.
 - Προσέλκυση επενδύσεων και ανθρώπινου κεφαλαίου
 - Κρίσιμης σημασίας να έχουν υλοποιηθεί οι δράσεις ενδυνάμωσης της οικονομίας κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας.

Προτεραιοποίηση: Γενικές αρχές

Κεφάλαιο → Προϊόντα → Εργασία

- Παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας είναι πιο αποτελεσματικές αν έχει προηγηθεί μείωση των εμποδίων εισόδου στις αγορές προϊόντων.
 - Η εύρεση εργασίας είναι ευκολότερη σε μια πιο δυναμική οικονομία (χαμηλότερα εμπόδια εισόδου).
- Η μείωση εμποδίων εισόδου στις αγορές προϊόντων είναι πιο αποτελεσματική αν έχουν προηγηθεί βελτιώσεις στις αγορές κεφαλαίου.
 - Επέκταση της παραγωγής και είσοδος νέων επιχειρήσεων προϋποθέτουν καλή πρόσβαση στη χρηματοδότηση.
- → Το άνοιγμα της οικονομίας σε νέες επιχειρήσεις και επενδύσεις είναι σημαντική προτεραιότητα.

Επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο

- Βάση για μελλοντική αύξηση της παραγωγικότητας.
- Χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά προγράμματα συνοχής και Ταμείο Ανάκαμψης.

Μείωση της ανεργίας

- Ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή.
- Υψηλό επίπεδο ανεργίας οφείλεται σε κυκλικούς και δομικούς λόγους.

Προτεραιοποίηση: Δράσεις

Παραγωγή και επενδύσεις

- Δραστική μείωση του φορολογικού και ασφαλιστικού βάρους στην εργασία.
- Ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση αποσβέσεων για επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και καινοτομία.
- Ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίων.
- Επενδύσεις σε υποδομές, με προτεραιότητα σε μεταφορές εμπορευμάτων και σε μετακινήσεις σε επιβαρυμένους διαδρόμους για πολίτες και τον τουρισμό.
- Ενίσχυση εξαγωγικών κλάδων της μεταποίησης.
- Διαχείριση απορριμμάτων και κυκλική οικονομία.

Ανθρώπινο κεφάλαιο

- Νέα προγράμματα και δομές κατάρτισης εργαζόμενων και ανέργων.
- Οργανωτικές παρεμβάσεις σε σχολικές μονάδες.
- Διεύρυνση και αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής.
- Διευκόλυνση της πληρέστερης ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- Προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου για ενίσχυση έρευνας αιχμής σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα που θα υποστηρίζουν συστάδες (clusters) στην παραγωγή.

Δημόσιος τομέας και διοίκηση

- Επιτάχυνση της ψηφιοποίησης υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.
- Ενίσχυση πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και νοσοκομειακών μονάδων, με ισχυρό ρόλο σε συστήματα παρακολούθησης.
- Επέκταση ειδικών τμημάτων στα δικαστήρια για οικονομικές υποθέσεις.
- Διεύρυνση των μηχανισμών εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών.
- Ενίσχυση του συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας στον τομέα της προστασίας των επενδυτών.